

Szent László Napok – Duna-parti piknik

Battaiak a nagyvilágban – Hersics Péter

Gólyahír – örökbefogadás

Szent László Napok

IX. ÉVF. 84. SZÁM

2021. JÚNIUS-JÚLIUS

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Szent László Napok 2021

A TARTALOMBÓL: Szent László Napok 2021 • Szabó Gábor: A képviselő naplója •
Tájékozódok, tehát vagyok • Hersics Péter – Távolba vezető utak • Civil kurázsi: Gólyahír
Egyesület • Örökké Valóság: Úgy érzem, jó az irány • Százhalombatta anno – Házimunka •
Évezredes párviadal • Rácz Laci történetei • Történetünk története: Historia Domus •
Az ortodox kereszténység története: Az ortodoxia hazai története

Szent László Napok 2021

Pajtatárlat

Az Óvárosi Szent László Napok rendezvényei keretében, immár negyedik alkalommal sikerült megrendezni a „Pajtatárlatot”.

Minden évben keresem azt a koncepciót, amelynek vezérfonala mentén kiválasztásra kerülnek azon képző- és iparművészek, akiknek a munkáit bemutatjuk a tárlaton. Az idei évben tulajdonképpen egy emlékkiállítás szerveztünk, ami felidézi a Nemzeti Szalonban 1935 szeptemberében megrendezett Csoportkiállítást.

Három festő (Zsótér Ákos, Kemény László, Farkasházy Miklós) és egy szobrász Donner Gertrúd Mária) kiállításával kezdte meg az őszi szezonját 1935-ben a Nemzeti Szalon. Négy finom kultúrájú, ám különböző utakat járó, egyéni stílusú magyar művész munkásságába nyerhetett bepillantást az akkori műkedvelő közönség.

Külön újszerűség volt a kiállításon, hogy ott került először bemutatásra az a figyelemre méltó művészi kísérlet, amit Donner Gertrúd Mária szobrászművész és férje, Farkasházy Miklós festőművész „Fadófit” névre keresztelt. Ezek a művek színes vonalrelief kontúrokkal domborított, hidegen festett kerámia faliképek voltak. A vonalgazdagság grafikai bravúráján kívül a színek tónusos alkalmazása különíti el ezt az új „kitalálást” az

egyszerű színes kerámiai lapoktól. Plasztika és festés együtt, a két művész tehetségének igen érdekes bizonyítéka.

A tárlaton mindhárom festőművész alkotásaival találkozni lehet és be tudunk mutatni 4 Fadófit faliképművet is, így valóban

megidézzük az 1935-ös kiállítás szellemét. A bemutatott művek közül külön kiemelném Zsótér Ákos Hamburgban készült képeit és Farkasházy Miklós korai, a '20-as évek elején készült színes tájképét.

Dr. Pozsgai Imre

Szent László Napok 2021

A római katolikus plébánia programja

Június 26-án 16.30-kor a törökbálinti Lendvay Károly férfikórus 18 férfitagjával és Ambrus Orsolya magánénekes zenei kíséretével meghökkentően csodálatos előadásban részesítette a közönséget. Az előadás első részében liturgikus és egyházi zenei művek szóltak meg, a második részében pedig ismert és alig ismert hazafias kórusműveket adtak elő.

Az előadó énekes hölgy meglepően tiszta és magas hangterjedelmű Ave Maria-ját is hallhattuk. A kórus férfitagjai általában idős, 65-70 éves korúak. Karnagyuk Tóth Csaba, aki egyben a Magyar Rádió énekkarának 2. karnagya nagy szeretettel és kitartással foglalkozik a 97 éve működő férfikórusral. A templomunk akusztikája a kórus tagjai szerint szuperlatívuszokban említhető. A lelkes hallgatóság vastapssal fogadta az egyes dalokat: „Ott ahol zúg az a négy folyó / Szép vagy, gyönyörű

Az esemény ismétlésre készített. 19.30 körül lett vége a vendégeskedésnek.

A cserkészcsapat Mikulásik Gábor vezetésével az összes program megvalósításában szorgoskodott, ugyanez mondható el az Óvárosi Nyugdíjas Klub tagjairól és vezetőjéről, Sándor Irmáról. Köszönet érte. A vendéglátásban a teljesség igénye nélkül

Azt is kitaláltuk, hogyan lehet a 20 fős szódavízét élvezhetővé tenni: legalább 24 órás, pincében való hűtéssel megoldottuk. Lám, mire jó a plébánia pincéje. Illéssy Mátyás plébános végül sort kerített a Szent István templom bemutatására.

A 16 órakor kezdődött koszorúzási ünnepségen kb. 40 fő vett részt. Németh István

egy rövid névsorral szeretném megörökíteni a segítők: Ruzsánszki Magdi, Kanicsár Ági, Borovszki és Loós család, Szabó Gáborék, Atillás Győzőék, Ivanov Mária, Albert Tamás és Lantos Marika nélkül nem lett volna vendéglátás.

Ez volt a főpróba, másnapra már tervezni is lehetett.

A 10 órás szentmisére 9.30-kor megérkezett a busz és 10-12 személyautó Kartalról. A templomunk ülőhelyeit 50-60 pótstékkel növeltük meg, így mindenki kényelmesen elfért. A misét Tamási József címzetes apát celebrálta, nagy öröme a kartali és battai hallgatóságnak. A mise liturgiájába kapcsolódott be a kartali népviseletbe öltözött asszonycsapat. Az ismerős, de már alig énekelt „Uram jó itt nekünk itt lenni...” és más dalokat hallhattunk tőlük. Velük volt egy ifjú hölgy is, aki szólóénekeket adott elő a mise végén. József atya Szent László királyt hozta közelünkbe egy képzelet riporttal, amit Szent Lászlóval folytatott. A misét követően a bevált, árkádok alatti vendéglátás ismétlődött meg, csak nagyobb arányban és mennyiségben, mintegy száz fő részvételével.

világi elnök köszöntötte a megjelenteket, Szent László és a ma emberének lehetséges kapcsolatáról beszélt példákon keresztül. Sor került a Szent László-díj átadására, amit Tóth Ernő, a helyi KÉSZ-csoport elnöke adott át Németh Andrásnak, aki több évtizede foglalkozik a plébánia legfiatalabbjaival, a ministránsok betanításával. Régóta vesz részt a Noé zenekar munkájában, a hangosítás és a műszaki ügyek mestere. Az imakör és a hitélet szervezésének aktív tagja.

Ez után sor került a Szent László szobor megkoszorúzására. Utána Harangozó Imre néprajzkutató tartott előadást a templomban Szent László, a magyar néprajzi hagyományok témában. A mai ember szűkidejűségéről beszélt. Az előadást színesítette a külföldi kortárs költők verseinek elmondása, sajátos humorral fűszerezve. (Harangozó Imre előadása úgy volt lehetséges, hogy Eperjes Mónikáék biztosították a szállást és az ellátást.)

Az elmúlt két nap legalább 70-80 ember munkájának volt köszönhető, hála és elismerés mindenkinek, aki részt vállalt belőle.

vagy Magyarország”-ot például. Sok-sok ráadás után kivonultunk a templomból, és a közösségi ház árkádjai alatt egy csodálatos terülj-terülj asztalkához vonult a kórus és a közönség. Virággal díszített terített asztalnál folytatódott a nótázás, a köszöntők és az alkalmi dalok előadása. Az étel-ital felhozatal sok-sok szorgos hölgy munkájának gyümölcse volt, 20-30 család hozta el adományait a vendégséghez. Még tortát is kaptunk Pozsgainé Szabó Éva jóvoltából.

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

A járványhelyzet javulásának köszönhetően június 15-től újra ülésezhetnek a helyi önkormányzatok képviselő-testületei, megszűnt a polgármesterek teljhatalma. Június 24-én 11 órától az Ifjúsági, Sport, Kulturális, és Közrendi Bizottság, majd 14 órától a Pénzügyi, Egészségügyi és Városüzemeltetési Bizottság ülésén vitattuk meg a napirendi pontokat. 25-én pedig 7 hónap után került sor képviselő-testületi ülésre, amiben a legfontosabb napirendi pont a költségvetés módosítása.

Május utolsó hétvégéjén egy helyi vállalkozó kérte a segítségemet, hogy 12 raklapnyi különböző fajtájú csempe „szétosztásra” kerüljön, természetesen pillanatok alatt tucatnyian érdeklődtek, így órákon belül gazdára talált az összes.

Május 31-én Egyházközségi Képviselő-testületi ülésen tájékozódhattam a Római katolikus egyház körüli hírekről.

Június 3-án kihelyezésre került a mobil WC a Sirály játszótérre, ami késő őszig lesz kint.

Június 4. délutánján a Keve köz 2. előtt beszakadt az útburkolat. A jelzés után példás gyorsasággal körbekerítette a Szákom Kft., majd a Puhi-Tárnok szakemberének

ra került a Szent István templom mögött az új Trianoni emlékmű.

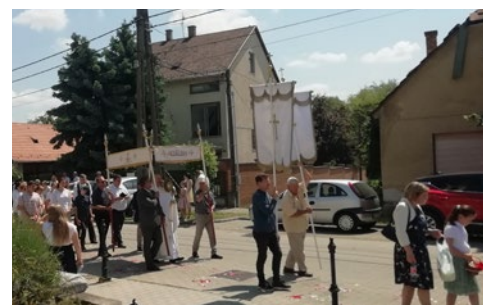
Június 5-én az óvárosi Pitypangos Tagóvodában a Környezetvédelmi Világnap alkalmából fa- és tujaültetés volt a Duna menti Erőmű és a Hulladékkommandó jóvoltából, valamint sziklakert és új taposóösvény került kialakításra szülői és dolgozói összefogásban.

Az első Matta-kerti pikniken fantasztikus időjárásban végre kötöttségek nélkül együtt lehettünk a lakókörnyezetemben, ami már nagyon hiányzott.

Június 6-án az Úrnapi körmenet is megtartásra került. A szentmise után szép számmal imádkozták végig a hívők a négy állomást.

Június 10-én jeleztek, hogy a Szkela utcából nehézkes a kikanyarodás a Szent László útra, a Műszaki Irodával egyeztetve még egy forgalomtechnikai tükör kerül kihelyezésre.

Június 12. A Szabadság út szennyvízhálózatán történt dugulás következtében a Panoráma utcában hömpölygött a szennyvíz! A Fővárosi Csatornázási Művek megszüntette a dugulást és a fertőtlenítést is elvégezte. Ez a probléma is megmutatta, mennyire szükséges lenne a Panoráma utca mielőbbi teljes szennyvíz csatornázása.

A Lehel és Szabadság utca kereszteződésében található kilazult csatornafedél keret is jelezve lett az illetékeseknek.

Június 17-18. A Téglagyári-völgy és a Duna-part teljes óvárosi szakaszán megtörtént a kaszálás, ami remélhetőleg a szünyoggyérítés hatékonyságát is növelni fogja.

Június 25-26-27. A Szent László Napok rendezvény 2016 után ismét a helyi KÉSZ és a civilek szervezésében valósult meg, bővebben a Százhalom magazinban megjelenő írásban. Köszönet a szervezőknek a hétvége programjaiért!

**Kellemes nyarat kívánok mindenkinek,
keressenek a szokásos
elérhetőségeimen:
szabogabor@mail.battanet.hu
06 20 222-2930**

felmérése után a hétvégére feltöltötték a gödröt. Hétfőn megkezdődött a fokozatos feltárás amibe a három közműszolgáltató is bekapcsolódott, de az ok ismeretlen maradt így a helyreállítás több, mint egy hét elteltével befejeződött.

A nemzeti összetartozás napján átadás-

Tájékozódok, tehát vagyok...

Mint ahogy az köztudott, nálunk a focihoz, a gyerekneveléshez és a politikához mindenki ért. Vannak akik ennél többhöz is,

ahogy szokták mondani, ők azok, akik mindenhez „is” értenek. Azért, hogy véleményet alkotni, kérdezni, beszélgetni vagy vitatkozni tudjunk, feltétlen fontos, hogy előtte tájékozódjunk. Így előfordulhat, hogy valakinek az álláspontjával nem értek egyet, de legalább értem.

Mindez azért került most szóba, mert néhány hónappal ezelőtt képviselőként arra vállalkoztam, hogy a Százhalombattai Hírtükör aktuális példányát eljuttatom az óvárosiak postaládájába. Heves visszhangot ugyan nem váltott ki, de többen voltak, akik megköszönték.

A folytatás már nem tűnik ilyen egyszerűnek, még anyagi áldozatvállalással sem, hiszen a Magyar Posta úgy döntött, hogy 2021. július 1-jétől címzetlen nyomtatványt, így pl. a helyi újságot sem kézbesíti. Bizonyára oka és érdeke fűződik mindehhez... Így kénytelenek vagyunk visz-

szatérni a hagyományos – üzletekbe és szolgáltatóhelyekre kirakott – formához.

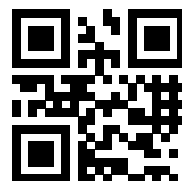
Képviselőként továbbra is gondoskodom róla, hogy a megfelelő példányszámú újság elérhető legyen az Óvárosban élők számára. Mindezt azért tartom fontosnak, mert a tájékozódás az alapvető emberi jogokhoz tartozik. Fontos ahhoz, hogy megalapozott véleményünk lehessen a közösségi kérdésekről.

Azzal, hogy nevemet aláírva tájékoztatom Önöket, talán elkerülhetjük, hogy kitálat információk terjedjenek el, hamis tudás alakuljon ki. Mielőtt kérdezzünk vagy állítunk valamit, tájékozódniunk kell. Munkámat továbbra is ennek a szemléletnek a jegyében próbálom végezni.

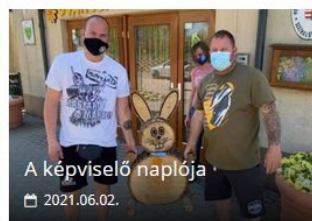
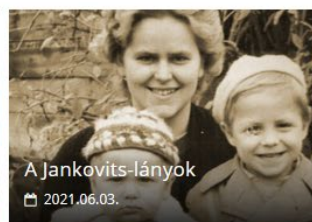
Szabó Gábor
települési képviselő, Óváros
szabogabor@mail.battanet.hu,
06 20 222-2930

Százhalom Online

KÖZÖSSÉGI, KULTURÁLIS, KÖZÉLETI MAGAZIN

ANNO CIVIL KURÁZSI ITT ÉS MOST KERESZTAL PORTRÉ KULTÚRA SZERBEK EGYESZER VOLT SZOMSZÉDLÓ ARCHÍV

Itt és most

Öt éves az óvárosi / falusi közösség
2021.06.02.

Bronzkor régi éléskamra

Legutóbbi lapjaink

Szent László Napok 2021

Duna-parti piknik

A Duna-parti fák hűvösében 2021. június 26-án várták a szervezők gazdag programokkal a battai közönséget, amely minden korosztály érdeklődésének megfelelt. Dél előtt 9 órakor érkeztem a Kossuth Lajos utca alatt lévő Sirály játszótérre. Az információs pontnál – amely a nyárfa törzsét ölelte körbe, mint egy hirdetőoszlop – találkoztam dr. Pozsgainé Szabó Évával, a Szent László Napok koordinátorával, az utolsó információs anyagot helyezte el az érdeklődők tájékoztatására. Közben pár gondolatot megosztott velem:

Szabó Éva:

- 2016 óta évről évre azonos programokat tudunk összerakni. Ez az év azért is különleges, mert teljesen a civil szervezetek és baráti társaságok által nyújtott programokkal találkozhatnak az érdeklődők. A város szűkös anyagi helyzete miatt nem maradhat el az Óváros egyetlen közösségeket összekovácsoló Szent László Napok rendezvénye. Az itt élők számítanak ránk és mi is számíthatunk a falusiakra.

Ebben az évben először a gyerekek részére bolhapiacot is szerveztünk, érdekes, hogy még az óvodás korosztályból is érkeztek „árusok”. Az ötlet az 1-es iskolában rendszeresen megrendezett programból jött, gyermekeim anno nagyon élvezték.

A falfestés helyett, most lehetőség van kézműves- és családi ügyességi játékokban részt venni. Itt meg kell említeni, az új generáció megjelenését, „Regnum Matricum” csapatát, akik középiskolások és egyetemisták. Egykor a Nagy Rozál által az Óvárosi Közösségi Házban minden évben megrendezett tematikus táborba jártak és a középiskolás évektől már segítőként vettek részt. A szervezést Vicus lányomnak köszönhetjük, az egykori tábori segítőtársakkal együtt ötleteltek alakították ki azokat a feladatokat, amelyeket itt a Duna-parton megvalósíthatnak.

Kedveztünk azok számára is, akik szívesen részt vesznek egy „óvárosi falusi sétán” itt a Duna-parton a Téglagyári-völgyig. Kilenc állomáson található táblákon, Pozsgai Éva Katalin néprajzkutatói munkájából találunk tájékoztatást az arra járó túrázóknak. Újabb információt kaphatnak egy-egy érdekességgel az Óváros múltjából, vagy csak nosztalgiaiával gondolnak a falusi éle-

tére. Dubecz Tibi bácsira emlékezve alakítottuk ki az egyik állomás témáját.

A Duna-parti séta ötlete a Batta Túra applikáció kapcsán lett továbbgondolva. Azok számára is elérhető, akik nem rendelkeznek az alkalmazással. Haladunk a korrallal, ezzel egy teljesen más érdeklődésű ember részére is érdekes lehet a Duna-part, az Óváros. Ezt a hétvégét a legjobb tudásunk és anyagi lehetőségeink szerint alakítottuk ki.

Az előző napon hangulatos péntek estét szerveztünk az óvárosi falusi közösség részére a Pajtában, ahol Kővári Lászlóék biztosították az igényes zenét. Reméljük, hogy minden résztvevő és szervező élményekkel teli 2021-es Szent László Napokra fog visszaemlékezni.

Minden készen állt és érkeztek az első érdeklődők. Megszólítottam a programok vezetőit, mivel készültek:

Pozsgai Vicus:

- Ügyességi versenyekkel - célba dobás, zsákba futás, kötélhúzás, patkódobás - készülünk. Az érdeklődők számától is függ, de

készültünk csapat- és interaktív játékokkal. Nagy Rozál táborában nagyon széleskörű ismeretekre tettünk szert, az utolsó években pedig segítőként a gyerekek érdeklődésének és korának megfelelően megtanultuk kialakítani a foglalkozásokat.

Kézműves foglalkozásoknál természetes alapanyagból készülnek tárgyak. Levendulából, fűzfaágból koszorút fonunk, buzogányt készítünk. A fejemen lévő koszorút krepp papírból készült virág díszíti. Az asztalon látható lampionokat még 2016-ban készítettem az Óvárosi Napokon. Most ismét lehetőség van alkotni.

A gyerekek nagy kedvence a „tetová-lás”, most megajándékozunk hennával készült virágmotívumokkal az ide látogatókat.

Mikulásik Gábor:

- Mini cserkész táborot állítottunk fel: tábori konyha, fürdőszoba, háló körlet, étkező. Ha valaki idejön tájékoztatást adunk a cserkészetről, cserkészjátékokról, melyek nagyszerűek.

Beneveztünk a főzőversenyre is. Bud Spencer rajongók vagyunk, ezért Bud Spencer féle chilis, paradicsomos bab lesz a menü, amelyet egy kis fekete csokival boldítunk majd meg.

A cserkészek után a bográcsok felé vitt az utam, ahol már készültek a főzőversenyre a többi résztvevők ételei is.

Szabó Gábor:

- A Papírkutyák csapatával serpenyős burgonyával - házi kolbásszal, uborkával, friss kenyérral - versenyzünk. A bogrács

aljára szalonnát pirítunk, erre kerülnek a többi hozzávalók. A végén nokedlit teszünk bele.

- Milyen szerepedben a mai programban veszel részt?

- A főzőversenyt én szerveztem. A focikupát sajnos el kellett halasztani, mert a rendelet szerint védettségi igazolványt kellett volna kérni résztvevőktől. Hogy kiállítsak egy embert és harcoljon, ki jöhet be és ki nem, nem vállaltam fel ennek az ódiumát. Ezért döntöttem úgy, hogy Szabó Évinek segítek. Az egész programot viszont ő fogta össze.

Ugyanaz történt most, mint öt évvel ezelőtt. Azokat hívta meg, akik akkor is örömmel jöttek: flottillások, cserkészek, Kadar-tanya lovakkal. Most egy magánember - Fehér Csaba - hozta el a motorcsónakját. A megfelelő biztonság mellett viszi majd a Dunára a gyerekeket. Mivel a városban elmaradtak, elmaradnak a központi rendezvények, ezért bár nem örömmel, de elfogadták, hogy az Óvárosban sem lesz központi nagy műsor. De jött az ötlet, hogy akkor a Duna-parton úgy, ahogyan öt évvel ezelőtt, meg 2019-ben is, történjen valami.

Szeretnénk a nyár végén, de még szeptember elején a foci kupát megszervezni a közösség részére. Az időjárás ma tökéletes és ilyen is lesz egész napon. Bízom benne, sokan eljönnek majd. Mert öröm, ha lejönnek és jól érzik magukat.

Loós Attila:

- Íjászkodni fogunk és a főzőversenyen is elindulunk. Marhalábszár pörköltet készítünk, habart kapros mártással. 2012-ben a Balatonon nyertünk ezzel, ahol marhapörkölt volt a verseny készülő étele. Arra gondoltunk akkor, a zsűri nehezen tudja majd megkülönböztetni a sok egyforma pörít,

ezért behabartuk egy kevés kaporral a miénkét. Ez olyan kuriózum volt, hogy meg is nyertük.

*

A gyerekek már nagyban íjászkodtak, ezért megszólítottam egy kislányt, honnan jött és kivel, milyen sikeres az íjászkodása:

- Szalai Gergely vagyok a Géza fejedelem útján lakunk. Apával meg a testvéremmel jöttem. A hét nyílból hatot sikerült a céltáblába lőni. Az Arany János Általános Iskola és Gimnázium tanulója vagyok, Minárovics Edit néni és Székely Edit néni a tanárain. Nem tudom, de remélem, lejönnek az osztálytársaim is, jó lenne velük találkozni.

*

Radován Gyuri a kislányával, Teodórával izgatottan várta a lovasok érkezését, hogy felülhessen végre a pacikra. A Kadar-tanyáról Takács Tamarát kérdeztem róluk:

- Két nagy lóval és egy pónival érkezünk. A legnagyobb lovunk, Adonisz, két

éves herélt. A kisebb a három éves kanca, Barbi. Az öt éves pónink neve pedig, Arabella.

- Hogy sikerült az első táborotok? - kérdeztem, mivel volt tudomásom róla.

- Eddig egy bevezető táborunk volt, ami azt jelenti, hogy három napos volt és a kisebb korosztálynak, 5-8 éveseknek szólt. Nagyon élvezték a gyerekek. Júliusban lesz még táborunk, nagyobb és kisebb gyerekeknek is.

*

Később visszatértem hozzájuk. Tamara elmondta, folyamatosan dolgoznak, nagy sikere van a lovaiknak. Radován Teodóra pedig már a harmadik lóra is felülhetett.

A meghirdetett programok része volt a bolhapiac. A megunt játékokat lehetett eladni, csereberélni. Bischof Eszter két kislányával, Grétivel és Elinával hozott sok szép játékot magával. Majd ők is részt vettek a kézműves foglalkozásokon, ahol gyönyörű festett tetkók kerültek a kezükre.

A flottillások népes csapata a Duna-part közelében várakozott az érdeklődőkre.

Tóth Ákos:

- Most tízen jöttünk, a csoport létszáma egyébként 25-30 fő. Lehet velünk kenuzni, ha valakinek van kedve hozzá. Sokadik napja ez a csapatnak a vízparton, mert napközis táborokat tartunk. Július elején lesz az egy hetes tábor a csónakházban. Július végén két hetes vizitúrára készülünk, megkerüljük a Csepel-szigetet.

*

Dr. Pozsgai Imre falusi házának pajtájában ismét nagyszerű kiállításban gyönyörködhattunk. Igazán példaértékű, ahogyan évről évre, értékes és gyönyörűsége képzőművészeti alkotások megtekintésének lehetőségével ajándékozik meg bennünket.

*

Mire visszaérkeztem a Dunaparra, elkészültek a főző verseny résztvevői az ételekkel és megérkezett a háromtagú zsűri is: Szalai Jacsa János, Nagy Csipa Zoltán és Rácz Ricsi. A cserkészek csapata lett a harmadik a Bud Spencer féle chilis babbal, a második helyet a Papírkutyák csapata nyerte el a serpenyős burgonyával. A pálmát pedig itt is a habart-kapros marhapöri házi tarhonyával. Megkóstolva mindhármat, a maga műfajában viszont szerintem ötöst érdemeltek. A bográcsok pedig gyorsan ki is ürültek a jó étvágyú vendégek által.

Szegedinác Anna

Évezredes párviadal

Alkonyodott. A Nap már készült lebukni a folyómenti erdő mögé. Kivételesen tiszta és enyhe idő volt, sem szél, sem hideg nem zavarta a gyülekezőket. Férfiak, nők, gyerekek bukkantak fel a tisztás szélén, és várakozó csendben sorakoztak fel. Sorakban érezhetően nőtt a feszültség, pedig szinte egyetlen szó sem hangzott el, csak az anyák intették csendre a zajongó gyerekeket. Már a fák csúcsán járt a Nap, amikor a tömeg szétvált és a hátuk mögül ünnepi díszbe öltözött, idős férfi lépett elő, földig érő, bíborszín köntösben, kezében hatalmas, fából faragott bottal, mely madárfejben végződött. Szúrós tekintetét körbehordozta az egybegyűlteken – az anyák rémülten takarták el gyermekeik arcát, nem szerencsés, ha a *druida* pillantása találkozik a kicsinyekével. A férfiak viszont állták a tekintetét, ők már harcosok voltak, a klán teljesjogú tagjai.

Az ősz férfiú csak egyetlen szót mondott: Kezdődjön! Majd keményen koppantott madárfejes botjával.

A tömeg ismét szétnyílt és a két kijelölt harcos előrelépett. Mindkettő fiatal, megtermett, szálás dalia volt, a klán legeredményesebb vadászai és legjobb harcosai. Egyikük hófehérbe, másikuk éjszétbe volt öltözve. A fehér harcos hosszú bronzkardot tartott a kezében, karját-lábát bőrpáncél, mellét bőrvért védte, fején bronzsisakot viselt. A sötét bajnok egyik kezében fapajzsot, másikkban bronz harci baltát szorongatott. Ők voltak a Nappal és az Éjszaka, akiknek ma, a tavaszi nap-éj egyenlőség alkalmából kellett megvívniuk, hogy eldöntés, elérkezett-e az idő, hogy a nappalok átvegyék az uralmat a Föld felett. Hogy harcuk nyomán véget érjen a szorongató tél és elkezdődjön a pezsdülő tavasz, megeredjen az élet növényben, állatban és emberben egyaránt. Hogy mindenki tudomására jusson, itt a remény, az újjászületés időszaka.

A *druida* egy vaskori fogalom, a kelta vallási vezetőket nevezték így, akik egyben gyógyítók, tudósok feladatait látták el és a társadalomban magas rangon helyezkedtek el. Nagy eséllyel hasonló vallási vezetők már a késő bronzkorban is feltűnhettek.

A két harcos lassú léptekkel kerülgette egymást, szinte csak szemük sarkából mérgetve a másikat. Majd hirtelen a sötét szökkenet egyet és hatalmasat sújtott a világos felé. De a fehér harcos se volt rest, kígyómód elhajolt és kardjával ellökte a baltát. Kecses mozdulatát tovább folytatta, kardjával a sötét felé suhintott. A sötét teste elé kapta pajzsát, amin hangosan döndült az ütés. A lélegzetviesszafojtva álló tömeg csak most mozdult meg, kiáltások harsantak, a nők rikoltoztak, a gyerekek visítottak, mindenki a Nappalt biztatta. A harcosok villámgyors ütésekkel váltottak, szinte látni sem lehetett a fegyvereiket, a csapásokat hangos nyögések kísérték, homlokukról verítékcseppek ropptentek szerteszét. Az ádáz küzdelem mindaddig tartott, míg a Nap el nem tűnt a látóhatár mögött, és már csak vörös ragyogás mutatta helyét. Ekkor az Éjszakát megszemélyesítő harcos mozdulatlaná dermedt, a Nappal pedig hozzálépett. Ez a küzdelem nem vérre ment, nem akarták egymást még csak meg sem sebezni, csak a mitikus harcot játszották el, táncos léptekkel. A Nappal kardját ellenfele szívének irányította, a nehéz, széles pengéjű bronzfegyver tűhegye nekifeszült az Éj mellkasának.

A tömeg felhördült, majd mindenki kiáltozásban, örömteli kacagásban tört ki.

Vége a télnek, itt a tavasz, holnaptól már minden jobb, könnyebb és boldogabb lesz! Még a keménytekintetű druida arca is megszelídült, átölelte a két kimerült, lihegő harcost, elégedetten veregette vállukat, hátukat.

A tisztás percek alatt vidám mulatozás helyszínévé változott, asztalokat, padokat hoztak. Az asztalokat rogyásig rakták agyagtálakban gőzölgő húsos ragukkal, fűszeresen főtt kásákkal, kosarakban meleg lepényekkel, kancsókból gyöngyöző serrel, és a gyerekek kedvencével, kemencében sült, édes-mézes süteménnyel. Hangszerek is előkerültek, dobok, sípok, zengő testű, húros fahangszerek. A zene ütemére a boldog tömeg táncra perdült. Az éjszaka csípős hidegével dacolva, fáklyák fénye mellett hajnalig tartott a mulatozás, mindaddig, míg az új, tavaszi Nap elő nem bújta a keleti látóhatár mögül.

Így volt-e vagy sem – ma már nem tudhatjuk. Nem tudjuk, hogy a késő bronzkorban, több mint 3000 évvel ezelőtt, zajlottak-e hasonló ünnepségek, párviadatok, lakomák. De ma is pontosan érezzük azt az évezredes reményt, ami a tél elmúltával, a tavasz érkezésével eltölt mindannyiunkat.

Dr. Tárnoki Judit
régész

Damjanich János Múzeum, Szolnok

Battaiak a nagyvilágban

Távolba vezető utak

Hersics Péterre várakozva arra gondoltam, vajon megismerem-e őt, hiszen hosszú évekig élt közöttünk és ráadásul a Városi Televízió munkatársa volt. Sajnos az évtizedek távlatában elmosódtak az emlékek róla. Újra találkozáskor, ismerkedve vele, életútjával, egy különlegesen érdekes, tehetséges, közel 50 országot bejárt embert ismerhettem meg személyében. Tevékenységének igazi nagy értéke abban áll, hogy a legösszetettebb technológiai kihívásokra egyedi válaszokat képes adni, mindezt nemzetközi szinten, Ázsia és Latin-Amerika térségének kiváló ismerőjeként, ahol az utóbbi évek nagy részét töltötte.

- A szüleim 1974-ben költöztek fiatal házasságként Battára, én 1975-ben születtem. Édesapám a finomítóban dolgozott akkor, édesanyám pedig az Ifjúság úti ruházati boltban. Három évig albérletben laktunk, majd, amikor felépült a Pannónia lakótelep, a Radnóti utcában költözhattunk új lakásba. Még az ERBE telepen jártam óvodába, ez egy erőmű mögötti ideiglenes barakkélelmény volt csupán, hiszen akkoriban a most ismert gyermekintézmények még nem épültek fel. Később szüleim a Városi Sportközpontban dolgoztak évtizedeken át, sokan ismerik őket onnan, ma már mindketten nyugdíjasok. Nálam három évvel fiatalabb Mátyás öcsém a helyi judo sportban vett részt sikerrel serdülőként, őt ma gyakorlott kivitelezési szakemberként ismerik a régióban.

Szüleim 1994-ben döntöttek úgy, hogy zöldebb környezetbe költözünk, ezért az óvárosban vásároltak egy családi házat, innen számítható tehát a „falusi” kötődésünk.

Battán a Damjanich úti Általános Iskolában voltam kisdíák, amely nagyon jó, erős iskola volt, kiváló tanárokkal. Bár konzervatívabb szemléletű oktatás folyt akkor, de mindez nagyon jó alapozást adott matematikából, földrajzból és más tárgyakból. Még a napköziben is sok érdekes,

a manualitást fejlesztő foglalkozás volt, utólag tudom értékelni ennek hozzáadott értékét: még a fiúk többsége is megtanult kötni, varrni, hímezni. Tanítóim, tanáraink közül kiemelném alsós osztályfőnökömet, Harmati Irént, aki nagyon megszerettette a matematikát sokakkal, illetve a változatos napközis foglalkozásokat vezető Kántor Balázsné Irén nénit, továbbá felsős osz-

tályfőnökömet, Molnár Sándornét, akikre jó szívvel emlékezem.

Ez az időszak sokat számított matematika tudásom elmélyítésében, hiszen tanórán kívül is számos foglalkozásra volt lehetőség. A város nagyon jó infrastruktúrával rendelkezett a nyolcvanas években is, így az iskolában már akkor volt kísérleti jelleggel jól felszerelt számítógépterem. A színes képernyővel ellátott Commodore gépekkel programozást is tanulhattunk.

Négy-öt évig sportlövő is voltam Százhalombattán. Az Olaj Lövész Klub igazolt versenyzőjeként, több országos bajnokságon és egyéb versenyen vettem részt, mint gyermek, később serdülő kategóriájú sportoló, az elnyert érmek ma is megvannak. Ez az önfegyelem és összpontosítás terén adott számomra nagyon sokat. Örömmel látom a hírekben, hogy a helyi lövészklub odaadó munkájának köszönhetően újraéledt ez a közösség, az elmúlt évek igazán sikeresek.

Az elektronika már kisgyermekkorom óta rendkívül érdekelt, melynek későbbi életutamban, nemzetközi sikereimben nagyon komoly szerepe lett. Már 7-8 évesen sokféle működő áramkört megépítettem,

A Halom TV régi stúdiójában 22 évvel ezelőtt

tizenéves koromra egészen bonyolult dolgokat képes voltam megtervezni, az ehhez szükséges elméleti háttérrel jól megérteni. Kelenföldön, a Mechwart András Szakközépiskolában végeztem középiskolai tanulmányaimat, ahol alapos elektronikai és távközléstechnikai oktatás folyt.

Érettségi után – 1993-ban – a Városi Televízióban kezdtem dolgozni egyszerre két területen, azaz a műszaki és tartalmi oldalon is, először operatőrként és vágóként. Rövidesen a Városi Krónikát, ami akkor a fő műsor volt, adásrendezőként is gyakran irányíthattam éveken át.

Közel 2000 anyagot forgattam le és vágtam meg ezen öt éves, nagyon aktív munkával teli időszak alatt, 18 és 23 éves korom között.

Nagyon érdekes időszak volt ez, mert kevés helyi tévé létezett akkor még az országban, melyek közül a battai stúdió kiemelkedett jó felszereltségével. A munkatársak a közéleti és kulturális tartalom szempontjából is nagyon felkészültek voltak, megemlíthetem többek között Rozsnyai Júliát, Ferenczi Erzsébetet, Mazumel Ferencet, illetve sokan emlékeznek még, hogy Bartha Sylvia is itt kezdte televíziós karrierjét. Ugyanígy a gyártói csapat is igen kreatívan, odaadással készítette az adásba kerülő anyagokat: így például Kéri Otti, Farkas Pál, Bublik Jenő és sok más akkori kolléga, akik később kerültek a stábba.

Nagyon fiatal voltam, de a koromhoz képest eléggé olvasott is már akkor, így nem jelentett problémát a komplex tartalmi kérdésekkel kapcsolatos mindennapi alkotómunkához hozzászokni. Amellett, hogy minden heti műsorba folyamatosan forgattam és vágtam, egy önálló műsor gazdája is lettem: talán emlékeznek ma is többen a Csigavár c. gyermekműsor sorozatra, melyet Halmi Zoltánnal készítettünk, a helyi óvodák, iskolák aktív részvételével. Adódtak dokumentumfilmes jellegű munkák is, hiszen a televízió már akkor is igen változatos témákat dolgozott fel ilyen formában.

Abban az időben különösen sok érdekes ember fordult meg a stúdióban: miniszterelnökök és más országos jelentőségű személyiségek is rendszeresen. Ne feledjük, akkor alig volt elérhető a háztartásokban néhány televíziós csatorna, nem létezett ilyen formában sem internet, sem YouTube, azaz a helyi műsoroknak nagyon komoly nézőközönsége volt a kilencvenes években, így a lokális témákon túl a szerkesztőség gyakran feldolgozott szélesebb kiterjedéssel is témákat. Erre az időre esik, hogy sikerült kiharcolni, hogy a városnak legyen

sugárzó adója – a régióban egyetlenként –, így megszabadult a kábelhálózat akkori korlátaitól. Ezek a folyamatok nagyon érdekes műszaki kihívásokat is jelentettek, a városi televíziós éveim során többféle rendszerbővítés, átalakítás, műszaki fejlesztés adódott, egyre több élő közvetítést sikerült lebonyolítani mikrohullámú techni-

ronikai laboratóriumom, sok fajta speciális műszerrel: itt képesek vagyunk high-tech klinikai, orvosi műszerek, különleges prototípusok egyedi gyártására is, mivel ez szervesen összefügg a külföldi szakmai aktivitásommal.

De azért a tévézéstől sem szakadtam el: alapító tulajdonosként létrehoztam egy te-

A DunaMédia TV virtuális stúdiótere

kával, elég, ha csak a Summerfest adásaira gondolunk vagy a strandról közvetített városi nagy rendezvényekre. Jómagam egyedi áramköröket is fejlesztettem ehhez, amelyek ezen közvetítések igényeit szolgálták.

1998-ban saját vállalkozást alapítottam, amely kifejezetten TV-s tevékenységekre vonatkozott: stúdiók tervezése, építése, saját produkciók forgatása, digitális utómunkálatok. Mindez még Magyarországon történt, ekkor többek között nemzetközi reklámügynökségek, multinacionális cégek voltak a megrendelők. Mindeközben a televíziós szakirányhoz kapcsolódóan diplomáztam is.

*

Eddig tehát kronológiai sorrendben emlékeztem vissza, hiszen az idáig említettek még jórészt a Százhalombattához kötődő évek voltak. Innentől kezdve – már csak a terjedelmi korlátok miatt is – a lényegesebb, érdekesebb fordulópontok, események, helyszínek közül válogatok, hiszen két fő területemen, az elektronikában és a televíziózásban ezután rengeteg minden történt velem a világban, különösen az elmúlt tíz évben.

Az elektronikához kapcsolódva érdemes megemlítenem, hogy itthon a fővárosban is van egy elég jól felszerelt, saját elekt-

levíziós stúdiót a Duna túloldalán tíz évvel ezelőtt: DunaMédia TV néven a régió televíziós közcélú műsorai kerülnek itt gyártásra a helyi önkormányzatokkal partnerségben, a járási központ Szigetszentmiklós (ahol központi stúdiónk is van) témái mellett Tököl, Dunavarsány és ezek térsége is műsoridőt kap itt. Az adásunk több kábelhálózaton keresztül az egész Csepel-szigeten elérhető. A műsorkészítő csapatot mintegy 12 fő belső és külső szakember alkotja, minden nap friss műsorok készülnek, amelyek megtekinthetők a www.duna-media.hu portálon.

Itt sikerült felépítenem egy nagyon modern, 3D virtuális stúdiódíszleteket is alkalmazni képes stúdiót, 4K/UltraHD technológiával, robotkamerákkal felszerelve, a folyamatok nagy mértékű automatizálásával.

Hasonló napi tájékoztatási feladatokat látunk el immár tíz éve, mint a Halom TV. A régi battai szakmai tapasztalatokat az is kiegészítette, hogy még 2005-ben felkérést kaptam az akkor önállóan megalakult Érd TV teljes stúdiórendszerének megtervezésére és kiépítésére az ottani Polgárok Háza második emeletén, majd ezt a technikát sikerült átköltöztetni 2008-ban egy új, nagyobb helyet nyújtó ingatlanba, a régi központi gyógyszertár épületébe Érd köz-

ponti körforgalma mellett, ahol ma is található.

*

A battai évek után közvetlenül ismerkedtem meg a feleségemmel, aki kubai származású, ottani orvos család sarja. Magyarországon doktorált az ELTE-n, antropológus, szociológus, emellett díjazott műfordítóként magyar irodalmi művek jutottak el neki köszönhetően spanyol nyelvű könyvkiadók közönségéhez számos országban. Több tengerentúli egyetem meghívott oktatója, hat nyelven beszél, köztük magyarul is kiválóan, nemzetközi projektek szaktanácsadója. Az ő támogatása, biztatása döntő volt abban, hogy távolabbi országokba is bátrabban kitekintsek.

Ezen új időszak, ill. környezetváltozás Ázsiában kezdődött, mégpedig első kör-

A kubai neurotudományi intézet vezető szakembereivel, a közös műszer elkészültekor

egy komplett TV stúdiót Kambodzsában, Vietnamban pedig az ottani Tudomány és Technológia Minisztérium meghívottjaként lehetőségem volt együtt dolgozni ottani szakértőkkel a szellemi termékekkel kapcsolatos új stratégiák kidolgozásában, Kínában pedig az egyik általam tervezett és készített klinikai műszer (egy nagy sebességű agy-komputer interfész) vesz részt egy több országot átfogó ún. brain-mapping projektben.

Szingapúr pedig mindennemű ázsiai elektronikai, technológiai témában megkerülhetetlen helyszín: szinte minden út oda vezet, egészen elképesztő, futurisztikus város, zsúfoltsága ellenére élhető, nagyon megszerettem. Ahogy a kínai példából is látszik, időközben egyre több olyan felkérés, illetve lehetőség érkezett, ami orvosi kutatások összetett elektronikai igényeihez kapcsolódott, köszönhetően a gyorsan tárguló kapcsolatrendszernek is.

Mára eljutottam oda, hogy nagyértékű, komplex projekteknek is a fő tervezője vagy tanácsadója lehettem, mindig olyan esetekben, ahol a standard megoldások helyett valamilyen egyedi fejlesztésre is szükség volt. Jellemző ma már ezekre, hogy az ilyen feladatok nem választhatóak szét

külön tématerületekre, hiszen szinergikusan keveredik bennük az elektronika, a specializált informatika és az egyedi szoftverfejlesztés is (ilyen terület például az IPTV alapú műsorszórtás).

*

Elkezdtem klinikai kutatásokhoz is kapcsolódni, ami nagyjából 10-11 évvel ezelőtt történt és itt jött be a latin-amerikai vonal. Az első feladatomban az volt, hogy egy, az agykutatókhoz kapcsolódóan felmerült mérési igényhez kellett készítenem egy ún. EEG (elektroenkefalográf) interfészt, ami a megszokottnál nagyobb mintavételezési sebességgel és felbontással képes digitalizálni nagyon gyenge agyi jeleket, mindezt igen kicsi és könnyű, gyorsan felhelyezhető kivitelben, optikai szálak kommunikációval. A témagazda és partner egy havannai, – eredményei miatt világszinten elismert – kutatóintézet volt, a Kubai Neurotudományi Központ, amely az ottani kutatás-fejlesztési állami intézethálózat, a BioCubaFarma egyik tagintézménye. A helyi kutatóorvosokkal volt módomban beszélgetni erről a fejlesztési irányról, felmértük a lehetőségeket és úgy gondoltam, nem lehetetlen létrehozni az ehhez szükséges egyedi, speciális elektronikát. Ez nyolc hónap fejlesztő mun-

Nemzetközi konferencia meghívottjaként Kínában

ben Kambodzsa, Kína, Vietnám, Szingapúr célországokban, először tapogatózó, ismerkedő jelleggel, majd később konkrét témákkal és együttműködésekkel, ami számtalan utazással járt és jár, legutóbb éppen Japán kapcsán vannak új projektjeink.

A sok kisebb és nagyobb ügyletből kiragadok néhány példát: megterveztem

A kognitív rehabilitációs munkacsoport tagjai (Mayabeque, Kuba)

kát követően sikerült is. Ez volt tehát az első közös téma velük még 2013-ban.

Utána egy kutatás-fejlesztési keret-egyezményt írt alá a cégem ezzel az intézettel, amelynek során közösen létrehoztunk egy ún. neuron-aktivitás szimulátort is, amely képes nagy felbontásban emulálni egyes neuronok, vagy neuron-csoportok ki-

zük. Ezen projekt rendelkezik az élsportban is használható megoldásokkal, pl. a futball számára: fejlesztésünkre a FIFA latin-amerikai sporttudományi szakemberei is felfigyeltek, hamarosan kezdődik egyik rendszerünk teszt sorozata velük együttműködésben.

Időközben megtanultam a spanyol nyelv-

kurzusokat tartsak az általam ismert témákban, így vendégprofesszorként adok elő nem csak mérnököknek, hanem orvostanhallgatóknak is. Ezt a tevékenységemet három éve már úgy végzem – mely komoly elismerés ill. minősítés –, hogy az ottani szakminisztérium döntése alapján már hivatalos állami kreditpont jár minden, kurzusaimon részt vevő hallgatónak.

Az elmúlt 6-7 év során számos nemzetközi orvoskonferencián, technológiai szimpóziumon adhattam elő, többek között a Havannai Kongresszusi Palotában, amely egyben a kubai parlament ülésterme is.

Egyéb érdekes kísérleti projektekből is részt veszek: a kubai műegyetemen van olyan tanszék, amelynek kifejezett feladata az orvostudományok és a mérnöki megoldások hatékony összekapcsolása, illetve a klímaváltozásra választ adó eljárások, eszközök kikísérletezése. Így például ún. látglézeres terápiás eszközöket fejlesztünk, amelyek klinikai tesztje több egészségügyi intézményben zajlik, továbbá vetőmagok multispektrális megvilágítását végző saját kísérleti berendezést is telepítettünk egy Havanna melletti kutatási célú farmra, amely lehetővé teszi szárazságtűrőbb, kártevőknek jobban ellenálló, jobban terméshozamú haszonnövények termesztését vegyszerek alkalmazása nélkül is.

*

Diákok körében a havannai műszaki egyetemen

süléseinek jeleit programozható módon.

Erről elmondható, hogy ez az első közös fejlesztésű kubai-magyar műszer. Ezt követően bekapcsolódtam egy új típusú genetikai analízátor fejlesztésébe is, ahol a speciális megvilágító és képalkotó egység tervezése a feladatom.

Időközben más ottani intézetekkel is közös munkába kezdek, tovább bővített kutatás-fejlesztési megállapodások alapján. Így lettem tagja egy olyan kutatócsoportnak is, amelynek a fő témája az időskori kognitív rehabilitáció és az Alzheimer elleni küzdelem, hiszen Kubában jóval magasabb az átlagéletkor, mint nálunk, ezért kormányzati program jött létre néhány évvel ezelőtt koordinált megelőző intézkedések megtételére, azért, hogy lehetőleg az utolsó életszakaszt is jó mentális egészségben tölthessék az emberek.

A Mayabeque tartományban elhelyezkedő egyetem ennek az egyik fő helyszíne (Havannától délre), ahol kifejezetten idős emberekkel, 80-85 évesekből álló pilot csoportokkal dolgozunk a gyakorlatban is alkalmazható neurotechnológiai és rehabilitációs megoldásokon immár ötödik éve, komoly sikerekkel a memória, a térbeli orientáció, a feladatmegoldó képesség, a koncentráció javítása terén. A szükséges célhardvereket ezekhez is elkészítettük a vezetésemmel, továbbá újabb és újabb szoftverváltozatok kidolgozását és végez-

vet is „a terepen”, hiszen hiába a jó angol tudás, ebben a latin környezetben azzal csak korlátozottan lehet érvényesülni. A kubai spanyol különösen gyors, jellemző rá, hogy kiejtéskor gyakran teljesen elhagyják

Előadás nemzetközi orvoskonferencián a kubai kongresszusi központban

az s, r betűket. Eljutottam arra a szintre, hogy ma már fülre be tudom azonosítani, ki melyik latin-amerikai régióból származik. Nem jelent problémát a speciális szakmai nyelvezet használata sem spanyolul.

Az ottani tevékenységemből adódott, hogy felkértek egyetem is (pl. a műszaki egyetem Havannában), hogy speciális

Ami az utazásaimat illeti, a pandémia időszaka alatt ezek szüneteltek. Ugyanakkor távolból – interneten keresztül – folyamatosan zajlik partnereinkkel több szoftver- és elektronikai fejlesztésünk továbbvitele is a fent említett témák kapcsán. Emiatt több időzónához kell alkalmazkodnom, hiszen van olyan lokáció, akinél hat

órával előrébb, másnál ugyanennyivel hátrább jár az óra. Most várjuk, hogy megszűnjenek a korlátozások mert számos delegációs vendéget kell fogadnunk illetve minket is várnak vissza a világ több pontján.

Ezek az utazások nagyon sok élménnyel gazdagítottak az évek során, többféle kultúra érdekességeit volt módom megismerni, néha egészen meglepő formában.

Nagyon emlékeztet számomra egy kínai tartomány székhelyén történt hivatalos vacsorameghívás kínai vezetők és üzletemberek részéről, amikor a magyar delegációtágok tiszteletére egy hét csillagosnak minősíthető étteremben szerveztek vacsorát minden nap egy hihetetlenül gazdagon díszített teremben, ahol az asztalon színaranyból készült evőeszközök voltak. Büszkén mutattak a mennyezetre, amelyet szintén vastag színarany díszítés borított. Minden nap más kínai vendéglátó állta a vacsorameghívás költségét.

Később megtudtam, hogy a jelenlévő 14 főre egy ilyen vacsora ára alkalmanként (esténként) több, mint 50 ezer dollár volt, illetve ezen belül az egyik különleges – számunkra kissé keserű – leves, amit megkóstolhattam, amely önmagában is ezer dollár feletti értéket képviselt. Mint elmondták, ennek alapanyagát rendszeresen hozatják a séfek különgéppel Mexikóból, amely valamilyen ottani kaktusz friss hajtásából készül.

Kambodzsában ugyan nem ettem az ott sokak által kedvelt sült madárpókból, de egyszer az általam egy színvonalas Phnom Penh-i étteremben csirkének hitt húsról kiderült, hogy az kígyóból származik.

Kubában is történt érdekes százhalombattai „találkozás”, ha nem is személyes formában: évekkel ezelőtt segítettem az ottani televíziós csatornának egy projekt tervezése kapcsán, ahol a megbeszélésen jelen voltak a kubai kulturális élet egyes felső vezetői. Meg is említették, hogy Magyarországról érkezett hozzájuk egy levél, meg is mutatták a borítékot: Szigetvári József levele volt a Summerfest-el kapcsolatosan. Kicsi a világ!

*

Természetesen Magyarországon is van a tudományos témákhoz kapcsolódásom. A SOTE-n egy képalkotással és nanotechnológiával foglalkozó kutatócsoporttal partnerségben készítettem egy izotópos gyógyszerhatóanyagokat vizsgáló műszert az idén az első félévben, illetve egy különféle bio-stimulációs jeleket rögzítő eszközt. Továbbá sikerült megjavítani egy külön-

ges PET (pozitron emissziós tomográf) készüléket amely nagyon fontos alapkutatási eszköz ott. Az egész említett tevékenységi kör nagyon sok utazással járt, különösen az elmúlt tíz évben, de Százhalombatta híreit, eseményeit, fejlődését továbbra is követem, büszke vagyok arra, hogy battaiként definiálom magam továbbra is, hiszen szüleim, múltam is ide köt.

Protokollmeghívásokra szolgáló különleges étterem Kínában

A TV-s projektek mellett egyik szakértői területünk a szalagos archívumok digitalizálása, megmentése, kategorizálása, több ilyen projekteket is végrehajtottunk az elmúlt évtizedben. Visszaemlékezve a városi TV-s időszakomra, igen sok értékes mozgóképi emlék, felvétel várja öreg kazettákon, hogy a battaik 20-25-30 év után újra élvezhessék ezeket a régen sugárzott adásokat és viszontláthassák magukat ennyi évvel fiatalabban. Maig jól emlékszem szinte az összes akkori műsorra, hiszen sok anyagot közülük én magam forgattam. Érdemes lenne digitalizálni ezt a depozitált anyagot, majd bizonyos tematikai elővá-

Pozitron Emissziós Tomográf (PET) berendezés javítása a SOTE kísérleti laborjában

logatás, rendezés után közzétenni minden naptári évre vonatkozóan a legérdekesebb epizódokat.

Tudom, hogy a Városi Archívum nagyon komoly munkát végzett már el a fotók és papír alapú dokumentumok archiválásában. Ezek a videoanyagok végigkísérik a település fejlődését, történetét. Sokan pedig nem élnek már a riportalanyok kö-

zül, mondok egy példát: Bejczy Antallal, az Ercsiből származó, Magyar Örökség díjas híres NASA mérnökkel forgattunk még 1997-ben egy hosszú és részletes interjút munkásságáról, ő volt a Sojourner marsjáró fejlesztője többek között. A tudós 2015-ben hunyt el, szakmai hagyatékához tartoznak ugyan rövidebb videoanyagok innen-onnan, de az általunk forgatott, rengeteg elbeszélte érdekességet tartalmazó interjú ma is valamelyik kazettán várja, hogy átléphessen onnan egy újra elérhető digitális formátumba.

Szívesen vállalom ezeknek a régi anyagoknak az archiválását stúdióm önkéntes felajánlasként, hiszen ez a városi emlékezet része: nagyon komoly emlékeanyag került rögzítésre ezeken a szalagokon, benne a város akkori zenei, sport és kulturális életének megismételhetetlen pillanataival, elég, ha például a legelső évek többkamerás Summerfest közvetítéseire és más nagyszabású eseményekre gondolunk. Szerencsére mi még mindig rendelkezünk olyan jól működő, korabeli stúdióberendezésekkel is és kiegészítő technikákkal, amelyekkel az akkori formátumban készült anyagokat fokozatosan át lehet digitálisan menteni.

Civil kurázi – Gólyahír Egyesület

Az örökbefogadás...

A Gólyahír Egyesület 2000.03.11.-én alakult meg Százhalombattán a bölcsőde épületében. Már előtte is sokat segítettém édesanyámnak, Mórucz Lajosnének, vagy ahogy mindenki ismerte, Gabikának. Mindig támogattam őt, mert láttam, milyen sokat adott neki lélekben a saját családja mellett.

Anyukámnak mindig is a gyermekek védelme volt a legfontosabb, hiszen védőnő volt. Érezte, hogy a munkáján kívül még többet szeretne tenni az újszülöttekért, a gyerekekért. Azt gondolta, hogy ezt egy egyesület megalakításával, szervezett kereteken belül megteheti. Az egyesület nevét egy örökbefogadó anyuka találta ki, ami anyukámnak nagyon tetszett, így ezt választották.

Eleinte voltak nehézségek, főleg anyagi jellegűek, de ahogy az egyesület jó híre elkezdett a köztudatba beférkőzni, egyre több támogatást kapott. A kiadásokat az adó 1%-ának felajánlásából egyenlítették ki, illetve adományokból, tagdíjakból.

Ez a közhasznú civil szervezet országos lefedettségű volt, minden megyében egy telefonos segítőnk vette fel a telefont, főleg védőnők, akik segítséget tudtak nyújtani a bajba, krízis helyzetbe került várandós anyáknak. Még a mai napig is így van, a kismamák keresnek meg minket és a döntéseiket is maguk hozzák meg. Mi mindig abban segítjük őket, amiben a segítségünket kéri. Semmire sem beszéljük rá őket. Hagyjuk, hogy önállóan hozzanak döntést, és mi ennek a megvalósításában támogatjuk. Sajnos már nincs minden megyében munkatársunk, de akik még karitatívan segítenek, igyekeznek a többi megyében is helytállni.

Édesanyám halálával (2018. július 29.), hatalmas űr keletkezett... mindenkinek nagyon hiányzik. A családok a mai napig emlegetik, nagyon jó szívvel gondolnak rá. Sok családban gólyamamaként emlegetik. Amikor át kellett venni az egyesület vezetését, akkor derült ki, hogy milyen sokrétű feladatai voltak, amit egyedül, mint ügyvezető láttam el. Fáradhatatlan és lelkes volt.

A kolléganők átvették a feladatokat, már halála napján is, de egyértelművé vált, hogy ez egy embernek nagyon sok. Édesanyám nyugdíjasként dolgozott, sok munkatársunk pedig főállás mellett végzi ezt a segítő tevékenységet.

Azért, hogy az egyesület ne maradjon vezetés nélkül, össze kellett hívni egy rendkívüli közgyűlést. Arra törekedtünk, hogy a vezetőség lehetőleg több tagból álljon, hogy a feladatokat el lehessen osztani. Így 2019 elején egy taggyűlésen lett megválasztva a mostani elnökség 3 tagja: Mercs Ilona, aki az örökbefogadásokért felelős szakmai vezető, Mócsa Nikoletta, aki a napi szintű feladatokat koordinálja és szervezi, és én, Fabóné Mórucz Kinga, aki az egyesület elnöke lettem.

A további munkánkban igyekeztünk megőrizni minél többet édesanyám szemléletéből. A fő irányadó vonalak megmaradtak, az egy olyan biztos alap, amire bátran támaszkodhatunk. Továbbra is az életet adó anyuka és a szíve alatt hordott gyermek számunkra a legfontosabb. Ha kelengyecsomagot szeretne, akkor azt küldünk az adományokból, ha anyaoththonba szeretne menni szülés után, de nem tudja hol lakjon addig, akkor a krízislakásunkban helyezük el őket, ha pedig örökbe szeretné adni gyermekét, és így kíván gondoskodni róla, akkor abban. Mindig az életet adó dönt, hogy mit szeretne.

A Covid-19 koronavírus járvány a mi munkánk elé is akadályt gördített. Az ügyek intézése a járvány elején kisebb problémákba ütközött, amit sikeresen megoldottunk, illetve a személyes találkozások száma is csökkent.

A gólyahíres programokat le kellett mondani, a születésnap konferenciánk is elmaradt. Nagyon sajnáljuk például, hogy a Gólyahírnél várakozók találkozáját sem tudjuk megtartani, hiszen azok mindig erővel töltötték fel a nálunk várakozó házaspárokat. Ezen a rendezvényen találkozhattak a korábbi örökbefogadó családokkal és gyermekeikkel is, és láthatták, hogy az örökbefogadási útjuk végén ott fogja majd várni őket is a vágyott gyermekük. Jelenleg 370 házaspár várakozik az egyesületnél. Közöttük vannak olyanok, akik második gyermekre várnak, hiszen az egyesület a második gyermekig segíti a családokat.

Szeretnénk, ha indítanának olyan tanfolyamot, amin a munkatársainkat tovább képezhetjük, hogy többen is tarthassanak tanácsadást a krízishelyzetben lévő várandósoknak.

Örülünk neki, hogy az egyesület meg tudta tartani jó hírnevét, és a munka zökkenőmentesen zajlik. Idén már 16 örökbeadásnál

segítettünk, és ebből már 12 jogerőre emelkedett. Édesanyám mindig azt mondta, hogy szeretné megélni az 1000 gyermek örökbeadását, de sajnos ezt nem élhette meg. Idén viszont megszületett és már szerető családjában nevelkedik az ezredik kisbaba, egy kislány.

*

Százhalombatta mindig segítette a Gólyahír Egyesület munkáját, anyukámat többször is elismerték munkássága miatt. Ahogy búcsúztatóján a Polgármester Úr elmondta, a város a Gólyahír Egyesület bölcsője. Régebben több minitalálkozót is szerveztünk a pest

megyei családoknak, aminek hol a Kulturális Központ, hol pedig az Óvárosi közösségi ház adott otthont. A várakozós találkozókat is Battára szervezzük, hiszen itt ingyen biztosítanak nekünk ehhez helyet és ezért a támogatásért rendkívül hálásak vagyunk.

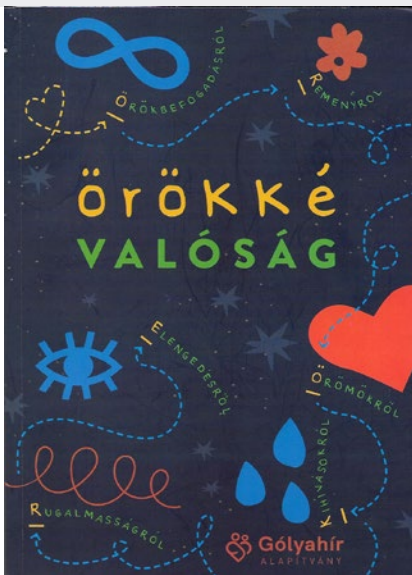
Reméljük a járvány miatt több rendezvényünk már nem fog elmaradni, és újból visszaállhat minden a rendes kerékvágásba.

A bajban lévő várandós anyák továbbra is a 06 80 203 923-as ingyenesen hívható zöld számon kérhetnek tőlünk segítséget.

Fabóné Mórucz Kinga

Gólyahír Alapítvány az Örökbefogadó Családokért

Álmodtunk egy könyvről, ami nem rózsaszín szemüvegen keresztül mutatja meg az örökbefogadást. Sokan, rengetegen vagyunk már érintettek és ismerjük a napos és felhősebb oldalát is, de tény az, hogy a legtöbben még mindig csak nagyon kevés információval rendelkeznek arról, hogy mit jelent ezen az úton családdá válni.

ÖRÖKBEFOGADÁSRÓL. REMÉNYRŐL.
ÖRÖMÖKRŐL. KIHÍVÁSOKRÓL.
RUGALMASSÁGRÓL. ELENGEDÉSRŐL.

Évről évre egyre nő azoknak a pároknak a száma, akik kihívásokkal küszködnek a családalapítás terén és egy hosszú, rögzös, veszteségekkel teli út végén talán végső megoldásként gondolkodnak az örökbefogadáson.

Sokan (pedagógusok, orvosok, mentálhigiénés szakemberek) dolgoznak örökbefogadott gyermekekkel a mindennapokban, szinte már minden közösségbe jár szívszerinti gyermek. És még mindig jelentős számban találkozunk a társadalomban elítélő megjegyzéssel a szülőanyák felé, hátrányos megkülönböztetéssel vagy akár túldicsérő magatartással örökbefogadott gyermekeink felé.

Mindezekért tartottuk nélkülözhetetlennek azt, hogy kézbe vehető legyen egy olyan kiadvány, amely nem árul zsákbamacskát.

Ahhoz, hogy az elképzelésünkben valószínűleg örökbefogadó édesanyák segítenek megszólaltatni az örökbeadásban, örökbefogadásban érintetteket, hogy az ő valós történeteiken keresztül tudjuk megmutatni, bizonyos életkori szakaszokhoz milyen szépségek, kihívások és elsősorban milyen szülői feladatok társulnak.

Az alábbiakban és következő lapszámainkban részleteket közlünk a Gólyahír Alapítvány **Örökké Valóság** című, nemrég megjelent könyvéből.
A könyv megvásárolható az Alapítvány weboldalán: www.golyahiralapitvany.hu

Úgy érzem, jó az irány

Heni és Gábor szeretettel nevelik, terelik a fejlődés útján szív szerinti gyermekeiket, a 6 éves Enit és a 3 éves Gabeszt. Harmonikus egység az övék, nyitott, elfogadó család, telis-tele megértéssel, értő figyelemmel.

- Heni, hogyan indult a ti közös életeitek családként?

- Sok év várakozás után több mint hat éve megszörrént a telefon, és megkaptuk az első nagy hírt: született egy csöpp gyermek, aki ránk vár. De a történet és a felkészülés nem itt kezdődött. Sokkal előbb, amikor megmozgatott bennünket a téma, és közös döntést hoztunk a párommal. Elkezdtünk olvasni róla, nyitott szemmel járni, és végül eldöntöttük, hogy szeretnénk gyermekeket örökbefogadni.

- Mikor, hogyan avattátok be a családodat a döntéseitekbe?

- Mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a családjunk nagyon nyitott. Nem kellett tartanunk attól, hogy mit szólnak a hír bejelentésekor, de azért izgalom volt bennünk. Elindultunk az úton, és pár lépés megtétele után elérkezettnek tartottuk a pillanatot arra, hogy bejelentsük a családnak a hírt. Nagy családi születésnapozás volt 2011 nyarán, mindenki ott volt, a nagy forróságban a család épp a medencében ücsörgött. Ezt az alkalmat választottuk, hogy beavassuk őket. Párommal egymásra néztünk, és elkezdtük mesélni, hogy milyen úton indultunk el.

- Milyen reakciókat kaptatok?

- Kíváncsiak voltak. Nemcsak ott és akkor, utána is fennmaradt az érdeklődésük. Szinte minden találkozáskor kérdeztek, hogy hol tartunk az ügyintézésel. Aztán egyszer csak jött egy érdekes szituáció. A sógornőmmel beszélgettünk, szóba került az örökbefogadás is, és ő elmondta, hogy ha őszinte akar lenni, akkor ő tart ettől az egésztől, hogy egy idegen kerüljön a családba, aki ráadásul lehet, hogy cigány. Biztos jól meggondoltuk mi ezt?

- Mit éreztél?

- Akkor nagyon dühös lettem rá. Hogy képzelem, miért akar beleszólni? Neki az a feladata, hogy elfogadja a döntésünket. Ilyen gondolatok jártak a fejemben, és

nehéz lett a szívem. Aztán eltelt pár nap, csitult a haragom, és képes voltam más oldalról szemlélni ezt a dolgot. Nem volt egyszerű a folyamat, de egyáltalán nem szerettem ezt a haragot a szívemben, hiszen tudtam, hogy a sógornőm soha nem bántott volna bennünket szándékosan. De akkor miért mondta ezt?

Dúltak bennem az érzések. Egyik este aztán lefekvéskor melegség járta át a lelkemet, és elkezdtem hálát érezni a sógornőm felé, mert bátor volt, el merete mondani a félelmeit. Megértettem, hogy milyen hatalmas dolog ez, és akkor megváltozott bennem valami. Ebben a családban beszélhetünk a félelmeinkről is, lehetnek kérdéseink egymás felé, lehet ellenvéleményünk – hirtelen nagyon büszke lettem. Az első adandó alkalommal megköszöntem a sógornőmnek azt, hogy ki merete mondani a véleményét. Beszélgettünk is erről sokat, nem próbáltam továbbra sem meggyőzni, meghallgattam, és csak reméltem, hogy nem igazolódna be a félelmei. Várakoztunk aztán tovább és talán kicsit el is felejtettük ezt a beszélgetést.

- Aztán megérkezett Eni.

- Igen. Hogy mennyire nem volt téma a sógornőm korábbi kijelentése, akkor döbentem rá, miután jóval később Eni megszületett. Ekkor történt valami csodálatos. Jött a család látogatóba, a sógornőm is. Kezébe vette a csöpp gyermeket, és potyogtak a könnyei, majd valami ilyesmit mondott halkán a kezében lévő kislánynak: „Hogyan is gondolhattam, hogy te idegen leszel, te a mi családjunk tagja vagy.” Csodás pillanat volt, és ismét feléledt bennem a hála azért, hogy tudtunk korábban beszélni a félelmeiről. Abban is biztos vagyok, hogy ha lesznek kételyei, azt meg fogja osztani velünk, mert megteheti.

- Nyíltan kezelitek a környezetetekben azt, hogy szív szerinti család vagytok?

- Soha nem rejtettük véka alá, hogy mi a gyermekeinket örökbe fogadtuk. Nem kürtöljük világgá, sippal, dobbal, nádi hegedűvel, de aki kíváncsi és kérdez, annak szívesen mesélünk, válaszolunk.

- A gyerekekkel hogyan beszéltek a származástörténetükről?

- Elsősorban meséken keresztül. A gyerekek nagyon szeretik a meséket, mi is sokat mesélünk. A könyvespolcunk gazdagabb lett az évek során pár örökbefogadással kapcsolatos mesekönyvvel is. Anyósom is nagyon szívesen mesél a gyerekeknek. Egyik alkalommal, amikor még a kisfiunk nem született meg, és kislányunk is picurka volt, a mama kérdezett. Sokat járt a gondolataiban, hogy ha bármelyik unokája kérdezi őt az örökbefogadásról, mit is mondhat majd nekik. Aggódott ezzel kapcsolatban és tartott is a szituációtól.

Beszélgettünk, és abban maradtunk, hogy ha valamire úgy érzi, nem tud vagy nehéz válaszolni, akkor mondja nyugodtan, hogy apával vagy anyával beszélgetünk majd erről. Így utólag úgy érzem, ez megnyugtatta őt. Hozzáteszem, az elmúlt hat évben nem volt olyan kérdés vagy beszélgetés, aminél a mama ezt mondta volna az unokáinak. Tudtak beszélgetni. Pedig azért voltak igen érdekes kérdések és felvetések is Eni részéről! Például egyszer azt kérdezte: „Mama, a te pocakodból is szülehettem volna?”

- Honnan tudjátok, hogy jó úton jártok?

- Sok mindemből és semmiből. Van két gyönyörű gyermekünk, akik tudják, hogy ők a mi örök babáink. Nekik ez a természetes, beszélgetünk, mesélünk az örökbefogadásról nekik. Ha van kedvük, csodálattal hallgatják, ha nincs, akkor tovább mennek. Azt gondolom ez így van rendjén.

Nemrég járványhelyzetet hirdetett a kormány, mindenki, aki tehetett otthon maradt. Így tettünk mi is. Apa járt dolgozni és vásárolni, mi hárman otthon voltunk a gyerekekkel. Időnként döcögösen, időnként gördülékenyen teltek a napok. A szomszédokban lakik egy kislány a szüleivel. Ő egyke, és már pár nap után nagyon nehezen viselte a bezártságot, az egyedüllétet. Kellő távolságból, a kerítésen keresztül beszélgethettek a kislánnyal. Egyik nap messziről ezt hallottam: „Dia, szólj anyukádnak, beszéljen anyukámmal, hogy ti is fogadjatok örökbe egy testvért, és akkor nem leszel egyedül, nem fogsz unatkozni.”

Melengette a keblemet ez a párbeszéd. Valamit jól csinálunk, helyén kezeli a hat éves kislányunk a dolgot, és még szívesen is ajánlja a „testvérszerzés” ezen lehetőségét, pedig néha igazán tudnak az öccsével haragudni egymásra.

Aztán teltek múltak a napok, hetek, hónapok, talán kicsit feledésbe is merült ez a történet, pár napja jutott ismét eszembe, egy újabb történés kapcsán. A gyerekek, a mi két gyermekünk és barátnőm kislánya

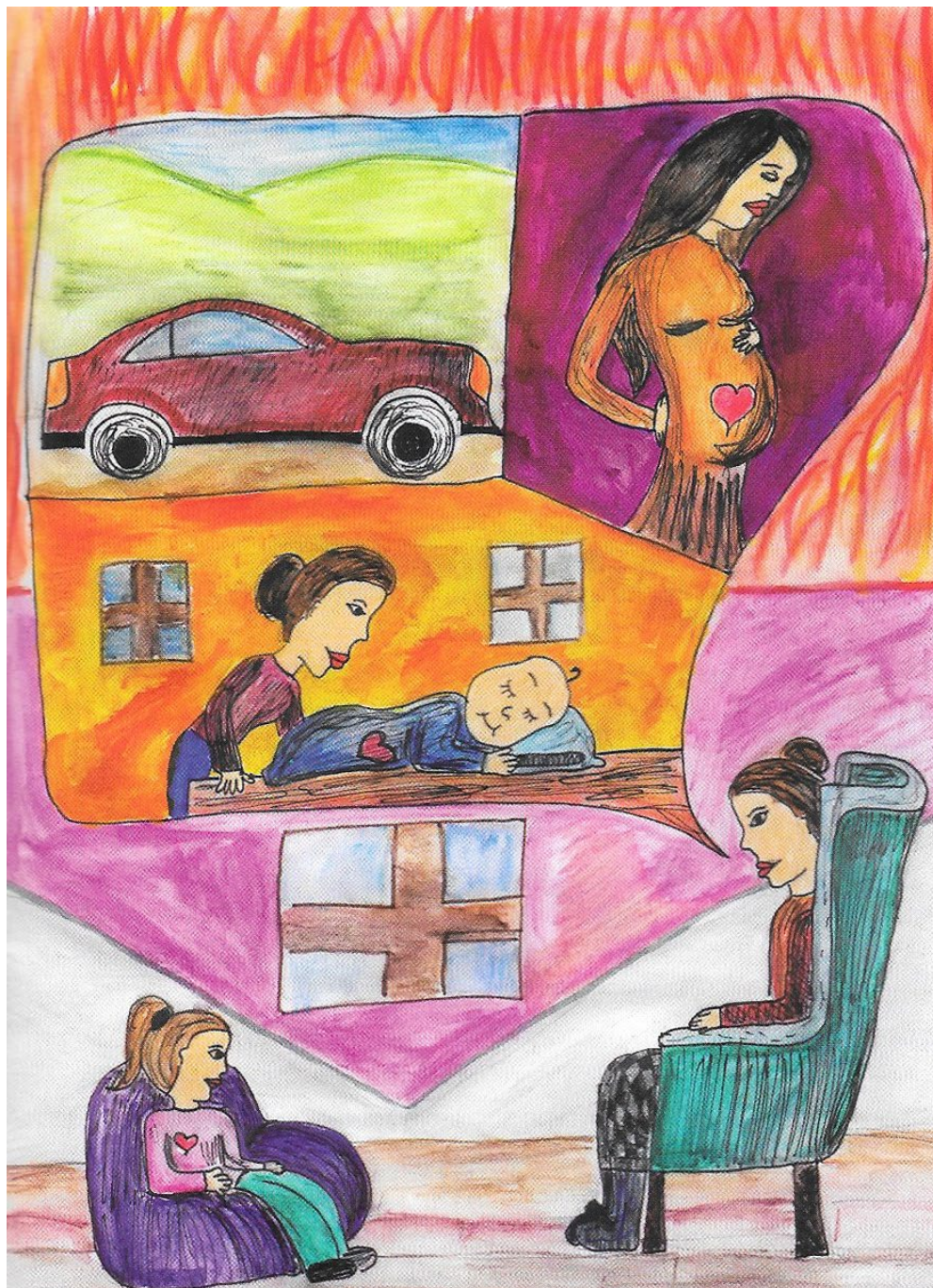
szobában játszottak. A barátnőm, Ili mesélte, hogy ő nagyon szeretett volna egy egészséges, nyári születésű kislányt, amikor anno babát várt. Végül ebből egy kívánsága teljesült, egészséges lett a gyermeke, aki novemberi és kisfiú, de sebai, majd a másodiknál összejön.

A kislányom kiharzott a szobából, odaült Ili mellé, és azt mondta: „Kérd meg

pillangók. Boldog voltam és büszke arra, hogy egy ilyen csodálatos kislányom van, aki ennyire nyíltan és tisztán beszél fontos dolgokról, spontán, az ő tiszta gyermeki lelkével.

- Mit jelent számodra a nyitottság?

- Azt látom, a nyitottság nem csak a jó felé való nyitottság, hanem a félelmek vagy rossz érzések kapcsán is sokat segítenek.

anyát, és megmondja, hol lehet kislányt szerezni. Ahonnan én is anyáékhoz kerültem, onnan biztos lehet kérni egy nyári kislányt.” Majd visszaroht a szobába a többiekhez, és játszott tovább, mintha mi sem történt volna. Egy pillanatra a lélegzetem is elállt, aztán jöttek a lelkemben a színes

Ha mi őszinték leszünk, és lehet beszélni az örökbefogadásról, akkor gyermekeink is őszinték lesznek, és az életükhöz, a saját világukhoz tartozó egyik epizódnak tartják ezt. Ez a mi életünk része, amit szeretettel és elfogadással hordozunk a nap minden percében. ■

Százhalombatta anno

Életképek – házimunka

A falusi emberek életét az évszakok és az időjárás határozta meg. Minden évszaknak megvolt az évszázadok óta bejáratott menete, ami egészen az ötvenes évekig napi gyakorlat részét képezte.

Ismerve a falu lakóinak életét, akik mezőgazdasággal foglalkoztak szinte egyforma életmódot folytattak, de éltek itt munkások, akik a téglagyárban dolgoztak, kereskedők, kocsmárosok, tisztviselők, tanítók, földbirtokosok.

A földművelők, a polgárok és a falu vezetőinek életmódja erősen különbözött egymástól. Volt azért keveredés, mint ahogy nálunk is. Apám egy baleset következtében csak irodai munkát tudott végezni, de volt földünk, amit anyámmal mi műveltünk. A testvérei bár volt polgári foglalkozásuk, földet műveltek, teheneket, lovat, disznókat szárnyasok tartottak.

A klasszikusan vett házimunka a nők és a lányok feladatai közé tartozott. Soha akkor még nem láttam férfiembert mosni, vasalni, mosogatni, takarítani, főzni, de érdekes módon az asszonyok és lányok sokat dolgoztak a földeken is.

Olyan idős embereket kérdeztem meg, akiknek a gyermekora az ötvenes évekre esett:

Irén (70)

Kertvárosi kispolgári családban születtem, második gyermekként. Édesapám keresetéből éltünk, édesanyám a család összetartozását és a gyermekek nevelését tartotta fő célkitűzésének.

Amire visszaemlékszem, nagy szeretettel neveltek bennünket, tiszteletre, becsületre, szorgalomra és ... munkára.

Sokat beszélgettek velünk, meséltek az életükről. Ámulva hallgattuk a régi paraszti életéről szóló történeteket. Édesapám hadiárva életéről, a fogságban töltött nehéz évekről mesélt. Napközben édesanyám munka közben mondóka- és verstanulással „szórakoztatott” bennünket. A sok munkájuk ellenére este elalvás előtt mesét olvastak nekünk.

Első munkáim: 4 éves koromban a közelben lévő közértbe kellett tejért és kenyérért menni. A tejjegy és a pénzt kis patkó ala-

kú pénztárcámba tette édesanyám, amire nagyon kellett vigyázni. A vásárlást szépen elvégeztem, csak útközben a torkosságom győzött. A frissen sült kenyér sarkát, többszöri kérés, rám pirítás ellenére is sajnos minden alkalommal lerágtam, letéptem.

Amit nagyon nem szerettem, az a mosás. Mosónőnk nem volt, így korán láttam, megismertem ennek a nehéz munkának a folyamatát. Teknőben mosott anyukám, és hogy szokjam a később rám váró házimunkát, a fehér zoknik és a mindenki zsebkendőjét nekem kellett kimosni. Szörnyű és undorító volt. A piszkos holmit a teknő oldalára fektetve gyökér kefével súroltam.

Aztán jött a vájligban mosogatás. Az asztalt még nem értem fel, sámlira állva nyúltam a zsíros mosogatólébe. Később már volt az Ultra mosogató, ami nagyon csúszott és annyira erős volt, hogy kimarta a kezemet.

Ez nagy megrázkódtatás volt. A félreértések elkerülése végett: velünk nem azért végeztették ezt a munkát, mert nem szerettek, hanem felkészítettek a ránk váró feladatokra. Akkor még senki ne gondolta volna, hogy mindkettő egy gombnyomásra elvégezhető lesz, éppen csak a gépbe kell rakni és kiszedni.

Telt, múlt az idő és már 6 éves is elmúltam, mikor a két és fél évvel idősebb bátyám kora reggel elvitt magával a közeli téészbe borsót szedni. Ezt „jól fizették”, minden kiló borsó után kaptuk a díjazást. Késő délutánig dolgoztunk és fáradtan gyalog mentünk haza, de büszkén és boldoga vitük anyukánknak a kapott bérünket. Szüleink többszörösen nagyon megdicsérték és büszkék voltak a szorgalmas, életrevaló gyermekeikre. Ezek nagyon ösztönöztek a további munkavállalásra.

Nyaranta téészben dolgoztunk különböző gyermekeknek való de nehéz munkákat, pl. szőlőkötözés, kukorica egyelés stb. Ezzel járultunk hozzá a családi költségvetéshez. Büszkén vásároltam meg a nyári béreimből az iskolaköpenyemet, a tornacuccaimat és a tanszereket.

Tizenkét éves korom betöltése után nyáron már sikerült gyárban munkát vállalnom. Jobban fizetett a téésznél, de ez igazán

nagyon nehéz munka volt. Első nyáron a porcelángyárban kaptam munkát. Gépen szalagrendszerben dolgoztatták a diákokat a felnőtt munkások között. Többször a sírás határán, de kitartottam, akkor fogadtam meg, hogy jól fogok tanulni, hogy egész életemben ne ilyen nehéz munkát kelljen végezni. Ezt be is tartottam, kitűnő lettem és továbbtanultam. Ez ugyan nem tartozott a „házimunkák” közé, de bár a szüleimet nagyon szerettem, főleg az édesapámat, látva, hogy milyen nehéz munkával keresi a családnak a kenyeret. Ezért még jobban tiszteltem őket.

Julianna (85)

Édesapámnak már volt polgári foglalkozása, de nagyapám igazi parasztember volt, földekkel, állatokkal. Azt lehetne várni, hogy én mint kisgyerek be voltam fogva a munkába, de nem így történt. Emlékeim szerint 10-12 évesen állított édesanyám a mosóteknő mellé, de akkor is csak zsebkendőket és kisebb dolgokat kellett mosnom. Láttam hogyan főz, süti a kenyeret, talán megbízott kisebb munkákkal a konyhában, de időm nagy részében tanultam és játszottam, főleg az utcabeli gyerekekkel. Ahol mi laktunk két családnak is 5-6-7 gyereke volt, nem egyszer odaültek az asztalhoz, hogy együtt együnk, persze nagyon egyszerű ételeket. Szerettem olvasni, babázni, a falu végén a katolikus keresztnél, főleg nyáron estébe hajlóan játszottunk, ma már ismeretlen, de nagyon szórakoztató játékokat. Arra viszont tisztán emlékszem, hogy a szüleink sokat beszélgettek velünk, tisztességre, becsületre, tanítottak, saját példájukon keresztül is. Egy dolgot nagyon megtanultam, hogy a legfontosabb a szeretet, nemcsak a családban de abban a közösségben ahol éltünk. Ezt máig is megőriztem és egész életemben nagyon fontosnak tartottam.

Ágnes (72)

Talán hét éves lehettem, amikor édesanyám ránk bízta az ebéd megfőzését, mert édesapámnak szüksége volt segítségre a munkájánál. Így aztán ketten a bátyámmal nemcsak az ebédet főztük meg, de én még sütöttem egyszerű süteményeket. Anyu-

kám fontosnak tartotta, hogy erre is megantón.

Ami először eszembe jutott, hogy milyen házimunkát végeztem már gyermekként az, hogy a kertünkben a gyümölcsfák törzsét erős kéfével kellett lesúrolni. Gondolom az élőködöktől így kellett megszabadítani a fákat. Állataink közül tartottunk disznót, kacsát, libát, szárnyasokat, de tehenet, lovat nem. A gyerekek dolga volt az állatoknak vizet vinni, azt folyamatosan, mert télen befagyott, nyáron meg a meleg miatt. Nemcsak itatni, de etetni is kellett az állatokat. A mi dolgunk volt egy zsákba lécumot szedni, mert azt anyukám összekeverte darával és úgy etette vele, főleg a kacsákat.

Nyáron minden nap összeszedtük a lehullott gyümölcsöket, főleg az almát, ami szintén belekerült az állatok eledelébe.

Akkoriban a házaknál szombatot takarítottak. A porszívóról még nem hallottunk, így aztán akinek volt szőnyege, az udvaron egy arra rendszeresített tartón prakkerrel kiverte belőle a port. A hajópadlót felsúroltuk gyökérkéfével, egy Viktória nevű sárgítóval bekentük, majd a lábunkra húzott ruhával fényesítettük, „vikszeltük”.

A mosogatás nem volt ilyen egyszerű, mint manapság. Nemcsak a mosogatógépre gondolok, hanem a mosószerre is, amelyek ma már kézkímélők. Elmondom mi volt a mosogatás menete. A táányékokat és az edényeket először forró vízben előblítettük, ez zsíros víz volt az állatoknak szánt étel alapja. Még azt a zsíros vizet sem öntöttük ki. Egy Ultra nevű mosogatóport használtunk, ami ugyan levitte a zsírt, de a kezünket pirosra marta. Ezután egy külön vízben az arra szánt edényben vagy dézsában előblítettük.

A mosás sem volt könnyebb. Rám a leánygyermekre várt, hogy a zsebkendőket és a zoknikat a teknő oldalánál egy gyökérkéfé-

vel súroljam. Ez főleg a zsebkendőnél undorítóan találtam.

Gyakran küldtek boltba vásárolni kisebb dolgokat, ami naponta frissen kellett, paprikáért, paradicsomért, meg amit a bulgárok termeltek, azokért a házakhoz jártunk. Azóta sem láttam szebbeket és finomabbakat sem.

Mária (70)

Meghallgatva, hogy milyen házimunkákról számoltak be a megkérdezettek, úgy látom, hogy nekem több munka jutott. Ennek is megvolt az oka. Édesapám a betegsége miatt nem tudott sokat segíteni, így anyámra és rám maradt a munka. Hat éves sem voltam, amikor egy sámlira állva mosogattam.

Szombatoként kivertem a szőnyeget,

a teknőbe a mosnivalót. A kútról be kellett hordani a vizet, hogy hajnalban amikor anyám begyújtott az üst alatt, hogy legyen forró víz, már ne kelljen ezzel is foglalkozni. A használt zsebkendő mosásának emlékeitől még ma is borzongok. Kétszer kellett a ruhákat átmosni, külön a fehéreket és a tarkát. A fehéreket, főleg az ágyneműt keményíteni, kékíteni, öblíteni, aztán teregetni. Nyáron az udvarra a kötélre, télen a padlásra.

Mindegyik műveletnél új vizet kellett húzni a kútból és minden piszkos vizet kihordani az udvarra. A mosásnál addig kellett segíteni, amíg nem kezdődött az iskola, de nyáron minden hétfő a mosással telt. A száradt ruhákat ki is kellett vasalni, ami egy egész délutánt vett el.

Ezzel még nem írtam le minden munkát, de szerintem ennyi is elég, hogy érzékeltessék mennyit kellett dolgozni egy gyermeknek.

Ez még csak az itthoni házimunkát sorolta, de emellett kellett mennem a földekre. Mindez a legtöbb háznál így volt, de azért ha mindent elvégeztünk mehattunk játszani, vagy nyáron a Dunára fürödni, télen szánkózni. Ehhez tudni kell, hogy mindenre volt idő, mert nem vette el sem a televízió, sem a számítógép. Egy biztos, hogy megtanultunk dolgozni.

Egyet azonban nagyon sajnállok, hogy nem később születtem.

Mennyire megkönnyítette mindenki és a gyerekek életét is, a mosógép, a porszívó, a villanyvasaló. A sokféle mosószer, ami nem marta ki az ember kezét. Nem hiába írta le József Attila a versében, hogy a „mosónők korán hálnak”, akinek az édesanyja nemcsak otthon de másnak is mosott és ez bizony jelentősen meg rövidítette az életét.

Ma is megvagyok győződve róla, hogy sok felesleges munkát végeztünk, vagy ma már annak tűnik. Mintha szegény lett volna egy asszonynak pl. délután pihenni. Erre csak vasárnap ebéd után került sor, akkor szinte kötelezően. Természetesen addigra elmosogatva, felmosva, aztán jöhetett a pihenés.

Még valami fontosat kifejejtettem. Ma már talán nincs nyári és téli konyha. Ez tavasszal és ősszel nagy munkát igényelt. Kiköltözés előtt a nyári konyhát ki kellett meszelni hófehérre, minden háztartási eszköz lesúrolni, megszáritani. Ősszel mindent visszafelé.

Nem kívánom vissza ezeket az időket, bár mindezek ellenére jó gyermekkorom volt.

Jankovits Márta

Rácz Laci igaz története

Rácz László vagyok. Háromgyermekes és kétunokás (egyelőre) családapa. Tősgyökeres Jászberényi - (Jan-kovits), és Tóth család-leszármazott. Anyukám Jászberényi Katalin, apu Rácz László, aki szintén régi battainak

mondható. Én magam feleségemmel ma is Battán élek. Kicsit nagyképűen azt szoktam mondani, hogy aki engem nem ismer, az nem is igazi battai. Ez természetesen csak vicc. Viszont sokan ismerhetnek, mint sofőrt a Tehagból, Szákomból, vagy a Volán különböző járatairól. Az is előfordulhat, hogy én költöttem, mivel 1990 óta vagyok vállalkozó. Ha így sem rémlik: én árulok halat karácsonykor.

De ha mégsem, hát én írok igaz történeteket a Facebookon mérsékelt tehetséggel, még mérsékelt sikerrel. Hogy miért? Mert vannak történeteim és korosodva félek, hogy elvesznek. Szeretném megmutatni azt a már lassan eltűnő világot, melynek egyik utolsó tanúi közé tartozom. Emléket állítani a kizárólag általam igaznak tudott történeteken keresztül, már nagyrészt elfeledett embereknek vagy kortársaimnak.

Szeretném felidézni azt a hangulatot, ami elődeim meséiből, vagy személyes élményeimből eszembe jut. Remélem, sikerül.

EGY KISLÁNYRÓL

Javában tombol a második nagy háború, 1943-at írunk. Battán nem nagyon érezni ebből semmit, azaz dehogynem, battaiak is szolgáltak a 2. magyar hadseregben. A front január közepén átszakadt a Don környékén, ám az ott szolgáló battai bakák-

ról semmit nem tudni. Mindenesetre itthon az élet sokkal békésebb. Nagypapát a 2. bécsi döntés óta nem hívták be, már nyugdíjas. Műveli a – főleg postás alapból vásárolt – földeket, 16-20 holdat.

Három nagy gyerek már iskolába jár, sőt, a két nagyobbik már ipari tanuló. Jancsi általánosba, Józsi pedig még sehová nem jár, hiszen alig múlt 4 éves.

Nagymama a tavasszal egyre sűrűbben lesz rosszul. Ismerős érzés, hiszen most ötödik várandós, nem számítottak rá. Papa már 44 éves, a mamám is 39. Igazán nem bánják, hátha az ötödik – a négy fiú után – lány lesz. De a két nagy gyerek, Pityu és Laci nem nagyon örül, ők már majdnem felnőttek, talán szégyenlik is.

Mindegy, az idő eljön. 1943. október 6-án megszületik a gyermek. Kislány, Jászberényi Katalin, a nagymamám után kapja nevét. Komplikáció nincs, csak a nagyfiúk lépnek sztrájkba és nem hajlandóak megnézni a gyereket. Nagypapa a második napon nem bírja tovább, lecsatolja a nadrágszíjat, és kezében a nyomatékkal rájuk parancsol. Így kénytelenek bemenni a szobába, megpusztilni anyjukat és a kis jövevényt.

Hamar megennyhülnek, nem győzik egymás kezéből elkapkodni a kislányt. Tavaszra szereznek a téglagyárból két kereket, kiskocsit csinálnak belőle. A kiskocsival főleg Jancsi bátyám vágta végig a falun, a benne ülő Katika nagy öröme. Mama nem győzi lehordani, hisz a kislány göndör, szőke haja minden estére csupa por lett. Jancsi az, aki később is a legtöbbet figyel a húgára, aki röpké húsz év múlva az én és két húgom anyukája lesz.

KICSI GYEREK-KOROMBÓL

A faluban, Alkotmány út (Szent László) 20., Papámék háza. Előttünk Margit néni (talán Dubecz Margit) háza, mögöttünk Bíró Gyuri bácsi és Matyus néni lakik. Három házzal mögöttünk pedig a Vadkacsa vendéglő. Nekünk csak a Kacsa. Ide hoztak haza szüleim, itt kezdtem eszmélni, hét felnőtt ember között. A ház hosszú gangja és a szarkalábbal televetett előkert a játszótér. Hintám a gesztenyefán lóg, járókám

a léckerítés, amibe kapaszkodva, lécei közt kitarult számomra a világ. Születésemkor még nem létezett GYES, így anyukám hat hetes koromban visszament dolgozni. Napközben a nagymamám vigyázott rám.

Első emlékeim is ehhez a házhoz kötnek. Kerítésbe kapaszkodom, megyek az egyik végétől a másikig, mindenkivel szóba állok, aki elmegy a ház előtt.

- Petes néni! Hova mész?

- Megyek arany fiam a boltba – mondta, majd visszafelé kaptam tőle egy kiflit.

- Iván bácsi! Hova mész?

- Megyek a gyárba.

De megállt, leszállt a lovaskocsiról és vett a Jack Rubynál (nagybátyám nevezte így a házunkkal szemben lévő cukrászdát) egy fagyit, amit beadott a kerítésen. Ki is vették a mandulámat 3 éves koromban.

Délutánra a kezeim tele voltak szálkával. Senki nem nyúlhatott hozzá, csak Laci bátyám. Laci az ölébe vett és tűvel kipiszkálta, az aznap összeszedett szálkákat. Közben mesélt, és tanított. - Ki esett le a repülővel? Hát a Komaló. Állítólag orosz repülőtiszt volt.

Édes illatot érzek, nagypapám tejes kukoricát vág karikára baltával a szecska-vágó mellett, és bedobja a malacoknak. Irigylem őket. A tyúkudvarban a kút mögött áll egy fürdőkád, ez a nyári strand. Laci bátyám tele húzza a kútról vízzel. Délutánra a nap felmelegíti, aztán indul a lubickolás. Nekem ezt sem engedik, csak a lavórban pancsolhatok.

Valaki kiabál az utcán. Már megszoktuk, csak a Keckos. Keckos bácsinak az volt a szokása, hogy mikor beért a fogattal a faluba, felállt a bakról, a lovak közé csapott, és ügetve, kurjongatva hajtott végig a falun. Érdekes figura volt.

Vasárnap délből az első szobában szól a rádió, világvevő. Érdekes hangja van. Teljesen más mint a mai rádiók, sokkal lágyabb, finomabb. Aki még nem hallott ilyent, el sem tudja képzelni. Szóval szól a rádió, jó ebédhez szól a nót. A hangulat utánozhatatlan, belém égett. Gyakran hallgattam.

Kati húgom talán egy hónapos lehet, mikor berohanok a szobába, én 3 éves vagyok: „Gyere Kati! Kezdődik a mese a rádióban!” De nem jön. Lehet, hogy nem érdekli?

1967-re felépül a házunk az újtelepen, kiköltöztünk. Nehezen szoktam meg, mindig visszahúzott valami a régi házunkba, míg le nem bontották.

MALENKIJ ROBOTRÓL

1944. december 6-án Százhalombat-
ta és Ercsi között, a 46. szovjet hadsereg
átkelt a Dunán. Hatalmas embervesztés
árán délről bekerítették Budapestet. Ké-
sőbb ennek a hadmozdulatnak az emléké-
re állították a sáncoknál ma is megtalálha-
tó vörös követ.

A 70-es években nagyapámat megkér-
dezte a helyi párttitkár, akivel december
5-én a buszon találkozott és jól ismerték
egymást:

- Jani bácsi! Tudja milyen ünnep lesz hol-
nap?

- Persze hogy tudom. Holnap lesz Horthy
Miklós nevenapja.

A pártember nyelt egyet, de nem firtatta
tovább a dolgot. Szóval Százhalombattán
is átvonult a front, de 1945. januárjára vi-
szonylag megnyugodott a helyzet. A szov-
jet körzetparancsnok január 8-ára elren-
delte, hogy a környékbeli települések (Érd,
Tárnok, Sósút, Százhalombatta) 16 és 50
év közötti férfi lakossága az érdi piac téren
(ma Stop Shop) gyülekezzen. Az okot nem
árulták el, de valami igazolvány kiállítását
rebesgették.

Az összejött tömeg dideregve várako-
zott. Rövid idő után egy magyarul jól be-
szélő alak következő utasítást adta:

- 18 éven aluliak jobbra! 45 év feletti-
ek balra! Többiek maradnak a helyükön!

Akik a helyükön maradtak – voltak
párezen – azt vették észre, hogy a fegy-
veresek körülzárták őket. Az ő sorsuk sajnos
megpecsételődött. Bár megnyugtatóan azt
mondták nekik, hogy erődítési munkála-
tokra viszik őket, Budapest környékére (az
ostrom még februárig tartott), Szibériában
kötötték ki – már aki megérte. Mert nagy
részük elpusztult az odavezető úton. Volt
aki csak Szegedig jutott, már ott meghalt
vérhasban. Sokan haltak meg a Románián
át vezető úton is. Sokan a szibériai lágere-
ket nem éltek túl.

Sokáig várták őket haza, hiába! Nagy-
apám, és két nagybátyám is elment a gyü-
lekezésre. Nagypapa már 46 éves volt, ő
balra állt. Laci bátyám 16, ő jobbra. Pityu
bátyám még nem töltötte be a 18-at, de
ott maradt középen. Papa ezt észrevéve,
kiabált és integetett neki, hogy azonnal

álljon a gyerekek közé. Pityu erre rá se
hederített. Papa átfurakodott a tömegen,
odament hozzá, és mondta hogy „azonnal
állj át a fiatalok közé!”. „Dehogyan állok a
taknyosok közé!”. Erre egy hatalmas pofon
volt a válasz, ami meggyőzte. Ez a bizonyí-
ték arra, hogy egy jól időzített atyai pofon
életmentő is lehet.

EGY RÉGEN LÁTOTT TESTVÉRRŐL

A kaverna szürke csendjét hatalmas mo-
rajlás töri meg, még az üres csajka is be-
leremeg. Sokáig csörömpöl az alatta levő
kulacson.

- Mi van? Ágyúznak? Támadás lesz? –
szólt egy meglepett hang.

- Csak szóltak volna – jön a válasz. –
Szerintem csak az új ezred köszönt be az
olaszoknak.

- Új ezred van a hegy túloldalán? Kik
azok a szerencsétlenek?

- A 69-es feherváriak.

- Kik? – szólalt meg az eddig csendben
lévő Jani.

- Kik a 69-esek?

- Igen. Miért?

Jancsi nem szólt, nem is tudott, szíve a tor-
kában dobogott. Ott szolgált testvérbátya,
Jankovits József. Még 1914-ben vonult be,
azóta alig hallott róla. Haza nem jött, leve-
let is alig ír. Csak a szabadságos bajtársak-
tól tudtak meg valamit, néha-néha, aggodó
szülei.

Még a háború elején, Galíciában besza-
kadt alatta befagyott tó jege. Őt kimentet-
ték, de lova ott pusztult. Ő is örök emléket
kapott, fagyott lába egész életében fájt.

Jani éjjel nem aludt, gondolkodott. Ho-
gyan is láthatná rég nem látott bátyját?
Reggel első dolga volt kihallgatást kérni.

- Na, mit akar Jankovits?

- Százados úr, kérek engedélyt, a bátyá-
mat meglátogatni a 69-eseknél.

- Már azt hittem, hogy szabadságot sze-
retne, mert azt úgysem kapott volna. Elme-
het, de csak saját felelősségére.

Most örüljön? Vagy féljen? Talán meg
sem ismeri, hiszen még gyerek volt, mikor
Józsi bevonult. Míg ezen gondolkodott, so-
kat haladt.

- Állj! Ki vagy? – Elmondta.

- Menj, ott találsz a hadtáp sátorban.

Azonnal megismerte! Szólni sem szóltak,
csak egymás nyakába borultak. Hosszú per-
cekig. Otthon ezt biztos szégyellték volna,
de itt, ők ketten voltak az otthon. Szó szót
követett.

- Te Józsi! Miért nem írsz soha haza?

- Hát mit írnék? Itt nem történik soha sem-
mi.

Az idő elszállt. Szürkült, indulni kell.

- Mit adjak én neked öcsém? Várj csak,
káposztás tészta volt az ebéd. De mibe te-
gyem? Tartsd a zsebed!

A katonaköpenynek jó nagy a zsebe, te-
lemerte! Jani visszafelé egész úton eszeget-
te zsebéből a tésztát, még maradt is. Éjjel
a kavernában nagy a csend, nehéz halkan
enni.

- Mit csinálsz Jankovics? Eszel?

- Imádkozom – felelte nagyapám.

AZ ÉHSÉGRŐL

Aki még emlékszik rá, esetleg van vagy
volt 18 éves fiúgyereke, az tudja, hogy
egy ilyen korú gyereket nehéz jóllaktatni. A
nagy háború utolsó szakaszában behívták
az 1899-ben és 1900-ban született fiú-
kat is, majd rövid kiképzés után bedobták
őket a mélyvízbe. Nagyapám szerint, aki
1899-ben született, nem a háború borzal-
mai viselték meg őket a legjobban, hanem
az állandó éhség. Nem csak kevés, de rossz
minőségű is volt az élelem. Mikor gyerekkor-
omban az udvarról beszaladva megemlí-
tettem anyámnak, hogy éhes vagyok, nagy-
apám azt mondta:

- Nem tudjátok ti mi az az éhség! Tud-
játok mikor lesztek igazán éhesek? Mikor
akkor is keresitek a brot zsákban (kenyeres
zsák) a kenyeret, ha tudjátok, hogy három
napja nincs benne egy morzsa sem.

Ezt a kijelentést aztán többször is hallot-
tam tőle. Volt még ilyen mondása. Ilyen szó-
lása volt, ha hallotta az időjárásjelentést,
hogy front közeledik. Azt mondta

- Front, front! Tudjátok is ti, mi az a front!
Lettetek volna ott a Piávénál, nem emleget-
nétek ennyit.

Az éhezés nagyon megviselte, mert tör-
téneteiben gyakran felemlegette az üres
gyomor okozta kint. Egyik meséje különösen
megragadt bennem.

- Tudod kisfiam, én keveset sírok. Akkor
sem sírtam, mikor elszakítottak anyám szok-
nyája mellől, és fegyvert nyomtak a kezem-
be. Akkor sem sírtam, mikor sorban kilőtték
mellőlem az ismerőseket, bajtársakat. Ak-
kor törött el a mécses, mikor eszembe jutott,
hogy anyám otthon hogyan rázta össze a
lábában a grízestésztát. Pedig a gríz-
estésztát nagyon utáltam.

Szerencsés ember vagyok! Sokszorosan
szerencsés! Hiszen az én gyomrom ebben az
életben sosem volt tíz óránál hosszabb ideig
üres.

SOK BESZÉDNEK, SOK... VAGY KITUDJA?

Nem tudom, bőbeszédű vagyok-e, vagy sem, de rokonságomban van olyan személy, akit háta mögött, duplabeszédűnek „becéznek”. Az is lehet, hogy ez nálunk családi vonás. Ha jobban belegondolok, van egy-két történetem a hasznos szócsépésről.

Nagymamám, aki öt gyereket nevelt, sokat dolgozott, egy tevékenységtől viszont kirázta a hideg. Ez a tevékenység a foltozás volt. Mikor aratás előtt, meg kellett foltozni, varrni, stoppolni a zsákokat, összehívta a szomszédasszonyokat, barátnöket, akik elvégezték a piszkos munkát. Cserébe a mama ezzel-azzal megkínálta őket, valamint előadást tartott. Afféle mesedélután, vagy irodalmi estét. Amit azok valószínű élvezhettek, mert évről-évre megjavították mama helyett a zsákokat.

Anyukámról is tudnék egy pár hasonló történetet írni. Talán a legtanulságosabb a következő.

Csengetnek. Anyu kinéz. Hát a kapu előtt két jól öltözött személy. Jehová! „Na hálaisten! Igaz, ráérek” - gondolta magában, és kiment.

- Mi tetszik?

Azok belekezdtek a jól betanult és begyakorolt mondókába. A meglehetősen hosszadalmas leckéjüket anyu türelmesen végighallgatta. Szerencsétlenek nem sejtették, ki az, akivel kikezdtek. Anyu a szövegre nem reagálva a következőt mondta.

- Én végighallgattam a maguk mondanivalóját. Maguk most hallgassák végig az enyémet!

Belekezdett mindenbe, ami az eszébe jutott, márpedig anyunak mindig sok minden jutott az eszébe. Beszélt a bibliáról, a politikáról, a nemzetközi, és a helyi helyzetről, a kutyaoltásról stb. stb. A Jehovák először csak finoman utaltak az idő múlására. Órájukat nézegették, később már kínjukba, egyik lábukról, a másikra álltak, toporogtak. Aztán szóvá tették, hogy ők már indulnának.

Anyu emlékeztette őket arra a türelemre, amit Ő tanúsított. Így maradtak még néhány fertály órát. Ha anyukámat nem szólítja el a természet, talán onnan mennek nyugdíjba. Miután abbahagyta, a térítők, hitükből kitérve rohamléptekben hagyták el még az utcát is. Ez a nap a megmentett lelkek számában deficitessé lett. Házunkat a téképükön pirossal jelölhették, és sokáig kerülték.

Hogy bizonyítsam, nem esik messze az

alma a fájától. Magamról is egy rövid történet. Mikor utolsó előtti-előtti iskolámba jártam, a marketing félévi vizsgámon következő értékelést kaptam tanárnőmtől.

- Laci! Maga nem mondott semmit, de annyit beszélt, hogy megérdemel egy kettőt.

Szóval a sok beszédnek is lehet haszna.

SZOVJET SZAKÉRTŐ

Apám Iváncsáról járt vonattal dolgozni Budapestre. A vonat áthaladt a battai állomáson. Ahogy nap mint nap kinézett az ablakon, megállapította, hogy ez a Százhalombatta inkább tanya, mint falu. A vasútállomásról csak néhány házat lehetett látni, azok is minden látható rendszer nélkül, össze-vissza helyezkedtek el, ahogy sikerült. Az Erőmű Beruházási Vállalatnál (ERBE) dolgozott gépkocsivezetőként.

- Rácz Laci! Laci! Gyere csak be! Kiabált apám főnöke.

Apu bement, még nagyon fiatal ember volt, nem sokkal több mint húsz.

- Igen főnök! Megyek! - Mit akarhat már megint? Nem tud nélkülem létezni.

- Tessék? Kerestél.

- Laci! Erőművet építenek Százhalombattán. Te arra laksz valahol ugye?

- Igen, Iváncsán. Pár megállóra lakom onnan.

- Remek! Akkor te leszel az áldozat. Néhány kollégával ki kell települni oda.

„Hát jó.” - gondolta apám. Nem nagyon örült, hogy Pest helyett, egy tanyán kell dolgoznia. A munkahely egy sátor volt a battai állomáson. Itt összesen négyen dolgoztak: három földmérő, és apu. A sátor csak ideiglenes állomáshely volt. Innen hamarosan betelepültek a Bauer Pista bácsi udvarába, ahol egy zöldszécsüzet is működött. Az infrastruktúra itt is igen hiányos volt, de legalább egy épületben, nem sátorban voltak.

Apu, ha kellett bekocsikázott Pestre, vagy leszaladt a Halászcserébe, ahol volt írógép, és telefon. Földmérők is gyakran töltötték itt az időt. Közben zajlott a terület kimérése, az épületek helyének kitűzése. Egyszer csak szólt valaki.

- Laci! Be kellene menni Battára, a téglagyárba, téglát rendelni.

- Miért, nem Battán vagyunk? - Kérdezte csodálkozva apám. Akkor tudta meg, hogy Százhalombatta nem az a néhány ház, ami az állomás körül van.

Ahogy telt az idő, az építkezés gyorsan

haladt. Az építési terület mellett felépült egy barakkokból álló telep. Apuék is ideköltöztek, már normális körülmények közé. (ezt ma is Erbe-telepnek nevezik) Különböző beruházási cégek találtak itt helyet. Az ERBE mellett, itt volt a 26-os építőipari cég, Április 4. gépgyár, stb.

Apu vonattal járt, néhány nap után feltűnt neki egy aranyos kislány, aki akkor szállt fel a vonatra, amikor ő leszállt. Hová mehet? Azt nem tudta, de kitaróan, és feltűnően minden alkalommal megnézte.

Egyszer csak tekintetük összetalálkozott. Innentől kezdve, már minden nap nézték egymást. Idő után már integettek is egymásnak. Egyik reggel a lány hiába kereste a srácot, az nem szállt le a vonatról. „Vajon mi lehet vele, hogy nem jött?” - gondolta a lány. Felszállt, és egyszer csak a srác odalépett hozzá. „Szia!”. Bemutatkozott.

A lány néhány év múlva az anyukám lett. Közben más is történt. Lassan, vagy inkább gyorsan épült az erőmű. Anyu is érettségizett, és pont itt az Erbe telepen talált munkát. Összeházasodtak, én is megszülettem. Apu beköltözött anyám szüleihez a faluba.

A gépkocsit, amivel dolgozott, itt a faluban tárolta. Az autó egy GAZ ponyvás személygépkocsinak csúfolt terepjáró volt. Apu kötetlen munkaidőben dolgozott, ami azt jelentette, hogy mindig. Annál is inkább, mert dolgoztak itt szovjet szakértők, akik kedvük szerint jártak amerre, és amikor akartak. Őket is apu fuvarozta. Sok hátránya mellett, előnye is volt, mert apu csak ritkán kérdezték arról, merre jár. Mindenki úgy tudta, a szakértőkkel van valahol. Így az otthon parkoló autót úgy használta, mint sajátját. Így mentünk le hárman, apu, és anyu ölébe bebugolyálva én, ki pár hónapos voltam, a nagyszüleimhez Iváncsára.

Nem is volt semmi probléma, egészen addig míg hazafelé tartva, Ercsi alatt nem kaptak ellenőrzést. Azt tudni kell, hogy akkoriban a menetlevél szent dolog volt, a fekete fuvar pedig főbenjáró bűn. Mi pedig feketefuvarban voltunk, hamisított menetlevéllel, amin rakományként, szovjet szakértők szerepeltek. A rendőr integetett, apu megállt. Elkezdődött a közúti ellenőrzés. Mikor a rendőr a menetlevélen oda ért, hogy rakomány, és olvasta a szovjet szakértő megnevezést, a papírokat azonnal visszaadva, erősen mosolygott anyámról, és oroszul, jó utat kívánt. Anyám a mosolyt viszonzta, de szólni se oroszul, sem magyarul nem tudott. Ugyanis a nevetés fojtogatta. Így lettem én, pár hónaposan szovjet szakértő.

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1958. (folytatás)

ÁPRILIS 29.

Javitják a falunk útját. Beharangozták, hogy állami kezelésbe vették az utat. Na mi lesz most? – kiásták az árkokat (régén azt mindenki maga csinálta) és követ szórta az útra. Ez lett a betonút helyett. Félév múlva ugyanolyan gödrök lesznek, mint voltak. Nem is írnám be a Historia Domus lapjaiba, ha az út javítása nem lett volna összefüggésben a Plébániával. Az útjavító munkások az útközből átfolyókat potom 30-40 forintért pucolták ki. Persze, mint minden évben idén is kitakarítottam volna, ha nem 24 órás terminust adnak.

Akik nem voltak otthon ez idő alatt, vagy nem fizettek, annak a hídját kidobták. Ez is egy módja volt a szabadrablásnak. A plébánia szomszédságában van egy szabad kis telek. Örökösök háza. A vályog ház (régiben) a földrengés következtében összedőlt. Stic Antal vette meg. Ki is fizette az érte járó összeget, de azután a lebontás mellett és az anyag eladás mellett döntött és azt ígérte, hogy az Egyházközségnek eladja. Boldogan kaptam rajta, mert bizony nem kíváncsok a szomszédság. Volt egy kovácműhely, bábalak, asztalosműhely, stb-stb. A ház lebontása Würth örökösök nevén ment. Maradt mi volt a pusztai táj: azaz az üres telek.

De a telek nem adható át úgy látom se S. Antal nevére, se az Egyházközség nevére, mert van egy kiskorú Würth, s csak ennek a nagykorúságakor lehet perfectuálni a telekátadást. A helyzet tehát az, hogy S. Antalé valójában a telek – de mert kifizette. Névleg azonban a Würth örökösé. Telekkönyvileg is. Na mármint az átok ásó brigád érkezett a nevezett telekig, az átfolyó hidat egyszerűen kidobták. Ezért a műveletért 40 forintot akartak bevasalni rajtam. Ez nem sikerült. Pár nap múlva látom, hogy a betongyűrűket egyszerűen elzablázták, mert a régi tulajdonos – aki már nem tulajdonos – és akinek tulajdonképpen még 8 tulajdonostársa van a többiek megkérdezése

nélkül eladta. Ennek a jeles férfinak neve Würth Pál, a földműves szövetkezet korcsmárosa, aki az októberi ténykedése miatt internálásba volt.

Ő volt az, aki midőn elvitték azzal fenyegetőzött, hogy még 50-et fognak elvinni. Az októberi időkből nagyon hamar akart átnyergelni és állítólag egy darab sárfekete kenyeret állított ki a szöv. kocsmában ezzel a felírással: „szovjet paradicsom kenyere” vagy ilyesmi. Én nem láttam. De viszont tény az, hogy októberig smakkolt neki a szocialista tábor kenyere (sőt neki kalács jutott bőven) s mellé a falu illetve a község egyik szép telke, amit 4 forint négyyszögletes áron egyedül ő vehetett meg és még erre egy mesés ház építetett „szerény” szocialista jövedelméből – a korcsmából. Szóval neki minden csak addig jó, amíg haszna van belőle.

Igy áll tehát a telekügy. Csak akiknek volt szomszédja tudja megmondani mint jelent ha a plébániának nincsen szomszédja – főleg ma! A telken van egy pince: a plébánia kerítése mellett az út felé (betemetve.)

MÁJUS 1.

A munka ünnepe. Szigorú munkatiltatást hirdetett ki a hangszóró: akit munkán kapnak, 500.- forint pénzbüntetés. Bár csak ilyen szigorúan vennék a vasárnapi munkabüntetést.

MÁJUS 3.

Március 26-án kaptam Megyéspüspök Úrtól levelet, de csak ma válaszoltam rá, hogy legyen időm rá aludni. A levél tartalma: Kovács Anna Mária kérése a nagy szentáldozás ügyében. Hogy ez az ügy is meg legyen örökítve a Historia Domus lapjain ime az ügy története.

1948. május vége felé jelent meg. Akkor még tanfelügyelőség küldte ki a Zoltán pusztai iskolába tanítani. Megnyugtattam az aggódó Újhelyi József igazgatót, aki attól félt abban az időben, hogy esetleg politikai spicli, hogy ez csak bolond. Így is volt. Megjelent az édesanyjával, aki szintén hibbant. Előadtak egy mesét a hűtlen

vagy eltűnt vőlegényről és állítólag emiatt kapott Annamária idegösszeomlást. Drámai mese, hiszen mint a kettő bolond. Inkább úgy hiszem hogy öröklött. No de csak szépen sorjában. Sajnálunk őket és egyelőre a Zoltán pusztai lakást nem jelentettük be, hogy ne keljen a lakbért levonni, sem pedig a majdnem 1 kat. hold kertét sem. Ez mind maradt volna fizetésnek.

Naponta jöttek misére, áldozni, de már akkor megkezdődtek a kellemetlenkedések: mindig „lelkibeszélgetést” akart folytatni, extra gyógyítási alkalmakat keresett, állandóan leveleket írogatott. Lelkibeszélgetéseinek témája ez lett volna: mi a szerelem? Miért bűn a csók? etc

Erőszakos és szemtelen volt és állandóan itt lógott a faluban. A dunaparti fákra sziveket rajzolt és nagyokat köhögött. Élvezte a cirkuszt. Az iskola államosítása után: Mária újságokat szerkesztett és öt éves hittervet készített stb. Végülis kitérte a nyakát az, hogy lekapargatta a köztársasági jelvényeket az iskolai könyveken. – közben Újhelyi elhagyta a kántori állását és így megürült a százhalombattai kántori stallum.

Erre csikszerdai, csiksomlyói Kovács Annamária (ezek az ő nemesi előnevei) tanító és szívtestőr saját magát jelölte önhatalmulag. S mikor ezt a jelölést nem voltam hajlandó elfogadni, akkor a helyükre jött irgalmas nővéreket „finom” jelzőkkel illette és pocskondiázta. Már idegzetileg kezdtem kikészülni, mikor közbelépett az Állam és mint a „demokrácia veszedelmes ellenzékét” 26 hónapra internálták. – ez kétszeri nyugalmat jelentett. Hogy aztán visszatérve még nagyobb erővel lángoljon fel vágyódása utánam.

A nővérek helyét betöltő Pálffy Valéria lett ezután dühének célpontja. És, hogy igaza legyen a közmondásnak „egy bolond százat csinál” a faluban akadtak akik a bolondnak igazat fujtak, hogy egy fedél alatt lakik a pappal – ugyan hol lakna, amikor a kántorkodást voltak olyan szívesek ellenem fordítani és lakókkal befeketíteni, s mindazt amit ilyenkor a jóindulatú hívő sereg mondani szokott. S ugyan hová menekültem volna a bolond

és követői által megrongyolt „becsületével” foglalkozni.

De mindez nem lett volna érdekes, ha a templomban nem kezd „strip-tíz” azaz vetkőző jeleneteket rendezni. Először a ruha, majd a kabát ujjait kezdte el felhajtogatni, aztán a kabát alsó széleit. Itt megálljt parancsoltam – kilátásba helyeztem szankció képen, ha botrányokat rendez a templomban: nem állította meg ... És öt évi türelmi idő után így is lőn. Azóta híveket toborzott, akik megbotrányoztak szívtelenségemen, papokat csapott be, akik itt helyettesítettek és kíségtettek és voltak olyan hívők, akik gondolták, hogy csak ők tudják megmenteni a tévelygő báránykát és megáldották.

A kedves szomszéd Szabó Ferenc pápai kamarás, esperes, aki saját híveit nem gyóntatja, megértő szívének egész melegevel fordult a szerencsétlen „áldozat” felé – de én álltam a vihart és a sarat. Immáron hatodízben jelentek a magas E. K. felé és igazolom eljárásomat. Bár azt az energiát, amit erre a bolond ügyre pazaroltam, hasznosabb irányba fordítanák. De legyen elég a tréfából: 10 év rengeteg bosszúsága, idegessége, és szegyen-teljes eredménye van megörökítve e sorokban, amittől minden tisztességes papot lsten óvja!

MÁJUS 12.

Megkerestem a hivatalos hitoktatási felügyeletet. Eljutva pár iskolába tanulhattam és okulhattam. Tanulhattam, hogy milyen ügyesen tudnak egyesek hitet oktatni, és okulhattam hogy hogyan lehet szabad hitoktatni. De azt hiszem, hogy a kerületben mindegyik iparkodott tisztességesen ellátni a hitoktatási kötelezettségeit. Pedig most nagyon mostohák a körülmények.

MÁJUS 22.

Franciskapusztáról írok. Amelyik pusztát mikor idejöttem és elkezdtem a munkát oly nagyon szerettem és fáradságot nem ismerve esőben, hóban, sárban mindig lelkiismeretesen és hűségesen elláttam.

Nagyon nagy változások történtek, főképpen az utolsó években. A régi becsületes cselédség elköltözött, részben meghalt, részben ha tehetős és ügyesebb volt cselédsége „gyászos” szigetéről. (Bár nem így, volt rendesebb cseléd is.) Ami ottmaradt – tisztelet a kivételnek – egy szín-darab címét juttatja eszembe: a „Selejt bosszúja” – A pusztaiak szentmisére nem

járnak. A régiek akik újtelepen építettek azok igen és adót sem fizet vagy csak nagyon keveset. Szomorú látni a szellemi és lelki sötétséget, igénytelenséget. Azért hűségesen kijárok most is, de csak akkor van öröm, mikor szépen vannak a kis „cselédkápolnában” – melynek alapítója szegény özv Tóth Tivadarné, aki a napokban halt meg. Rip.

MÁJUS 31.

Májusi litániák. Mint az utolsó években: gyászos! 50-60 hívő. Bár sajnos másutt még rosszabb.

JÚNIUS 1.

Kb. 50 hívővel zárandokoltam el. Gyóntattam. Öröm volt. Dr. P. Sándor mondotta a szentbeszédet igazán költői ihlettel. De milyen a papi irigység: Horváth Kálmán, akitől egy valamirevaló prédikációt még nem hallott senki így bírálta: „Nem ez kell a népnek” – úgy látom nemcsak az alkohol, de az irigység is bűnt!

JÚNIUS 5.

Eltörölt ünnep államilag. Munkanap. Mostan kap büntetést, azt hiszem, aki dolgozik. Ja! Varitas delectat! A perselypénz tanúsága szerint azért elég sokan megirigyelték katolikus magyar módjára ezt a szép ünnepet.

JÚNIUS 8.

Úrnap körmenet. Hogy ne lehessen igazán a lélek ünnepe, a Jézus békés diadalünnepe, arról a Sátán ökegelme gon-

doskodott. Állandó vita tárgyát képezi a körmenet, mármint az Egyházi és Állami functionátusok között. Hogy a kecske is jól lakjon és a káposzta is megmaradjon, két rövidített úton rendeltem meg a körmenetet a Templomtól a falu végi kertig. Már jó néhányszor volt így. Pl. Húsvétkor is. A „felbuzgó katolikusai” sokat közülük talán évek óta nem láttam templomban, nagyon megbotrányoztak ezen. Fel is keresték a falufelölös rendőrt, hogy megérdeklődjék, hogy szabad-e körmenetet tartani. Ő megnyugtatta őket és Ők megnyugodtak. Akkor már csak ellenem lángoltak és nem is jöttek el segíteni a szent sátrat felállítani. Így az első stáció a Mária Oltár lett. Minden tiszteletem a „buzgó híveké”.

JÚNIUS 16.

Kurzustalálkozó Pilisszántón. Közös gondok és közös problémák – de most még más válaszfalak is vannak. De azért kedves volt.

JÚNIUS 15.

Elsőáldozás napja. A szokásos keretek között zajlott le az elsőáldozás kedves napja. 26 kis elsőáldozóm volt. Hét hosszú nap alatt 16 különóránban készítettem őket elő. Ha az otthonok kiválóan katolikusok volnának, úgy nem korai az elsőáldozás. De így súlyon aggodalmaim vannak. Az elsőáldozás kezd degradálódni, ami állítólag Franciaországban vált társadalmi stílussá, szokássá. Ezzel be is fejeződtek (persze ez jelenleg még csak ritka kivétel) a gyermeki élet.

Odaát jártam a Csepeli kollégánál: az elsőáldozók szülei hálából egy gyönyörű csillárt és egy herendi porcelánt készítettek ajándéknak a plébánosnak hálájuk jeleként, hogy a kisgyermeküket előkészítette az első szentáldozásra.

Volt olyan év, amikor egy szülő sem jött még csak annyit sem mondani: köszönöm.

Volt, hogy egy vagy két szülő odasomfordált és annyit nem mondott: köszönöm a fáradságot? 30-60 elsőáldozónak a szülei közül 1-2? És a többi hol maradt? Ezidén Franciska Béláné tanítónő kisfiát megtanította egy-két kedves mondatra és örököltette meg az elsőáldozók nevében fáradozásaimat. Ilyen még nem volt – jólesett.

JÚNIUS 17.

Szerettem volna lelkigyakorlatot tartani a Váci kápolnában. A szobát foglalták volna és így bejelentettem a pannonhalmi lelkigyakorlatra, melyet állítólag H. P. tart augusztus 4-től 8-ig. Ha Magdi mama egészségi állapotában nem áll be romlás, akkor talán ez sikerül. Addig ad arra az időre helyeket.

JÚNIUS 18.

Szertmisések találkozója Mária-Remetén. Püspöki szentimán zsúfolt volt a templom. P. Sanyit látogattam meg Pesthidegkúton.

JÚNIUS 19.

Érd-Tusculanumban tartottuk meg a kántorok fizetési tervezete feletti vitát. A tervezet jószándékú, de irreális. A legtöbb plébánián a mai kántor munkája (hétköznapi 1/2 óra semmire, vasárnap egy két rendkívüli ájtatosság) olyan kevés a napi elfoglaltság olyan minimális, hogy ezért nem lehet 1000-1200 forintot fizetni. Ez az Egyházközséget anyagi lehetetlenüléssel egyenlő. Kértük a külön szerződés jogát.

JÚNIUS 26-27.

Hittanbeiratások napja. Már jóelőre felhívtam a hívek figyelmét a hitoktatási beiratkozásra. Persze ismét volt jónéhány szülő, aki nem tudott róla (templomba nem jár, hogy is tudná.) – volt egy-két elkésett.

Van ahol a gyermek öntevékenyen nem óhajt részt venni a hitoktatáson és a szülő nem tud parancsolni neki. „Ahogy nem üthetem” – a jelige. Persze. Mindezeket egybevetve a hivatalos eredmény 73%. Persze ez még szebb lesz, mert mindenki még nem iratkozott be. Benne vannak a

protestánsok és görög keletiek is. Így a katolikusok aránya legalább 80-85 százalék. Főleg ha figyelembe vesszük azt is, hogy elég sok a „hivatalból” beírt – hogy a létszám meg legyen de sok az iskolába nem járt. Így országos viszonylatban kimagasló a battai eredmény.

JÚLIUS 2.

Sarlós-Boldogasszony. Este Hidegkúton mondtam a templom búcsúi esti szentbeszédet.

JÚLIUS 9.

Egyházközségünk egyik képviselőtestületi tagjának viselkedését szeretném tanulságul megörökíteni. Nem illő a Historia Domus lapjain személyeskedni és a későbbi koroknak igazán nem is érdekes, de szükségesnek tartom a közeljövőnek, hogy az utód számotvethessen a körülményekkel és számolni tudjon a reális következményekkel.

K. Gyuláról szól e pár sor. Százhalombattai működéséről csak annyit hogy néhány évtizedes munkája eredménye Pestről 27 km-re egy olyan elmaradott falu, mely párját ritkítja. Nem volt egy gyalogjárója, egy rendes útja, eltolt az árvízvédelme, ami volt hajóállomás azt is elvitték a faluból. De erről bővebben a falusiak tudnának mesélni. Én csak a jelenről beszélhetek és arról a kritikáról melyet édes testvére K. professzor úr gyakorolt róla, aki szavival élve, még ma is Battán volna, ha nem a bátyja lett volna itt a főjegyző – nem kell róla beszélni, így is tudja, hogy milyen „Ez nem pletyka, ezt nekem mondtal!”. Irigy, kiskaliberű ember! Velem szemben kimondottan rosszindulatú. De Egyházával szemben is egészen furcsa a viselkedése. A nővért állandóan piszkálja, hogy meg van e fizetve az amit csinál. – A miseborral minden el van számolva. – minden szilveszter este – amit nem is kellene csinálni – tételről tételre felsoroltam a bevételt és a kiadást.

Ott ül az ájtatos katolikus férfi, képviselőtestületi tag, számvizsgáló bizottság tagja: és nem tudja, hogy hová lesz a templom pénze. Pedig nem is kellene megerőltetni az esztét csak el kellene jönnie és megnéznie.

No, de lássuk tovább nemes egyházi működését. Amint már jeleztem elébb, az Egyházközség megvenni szándékozik a 100 öles szomszéd telket. Ígérték, hogy megkapjuk. Sajnos pillanatnyilag átírni nem lehet, mert van egy kiskorú örökös. Nos erre a telekre spekuláltak a fia szá-

mára. Eljöttek és nagy nyögések közepette elmondták szándékukat. Hogy: úgyis annyi az „ellenségem” a faluban, meg a költségvetésben sincsen biztosítva. Eddig még nem tudtam, ki az „informátor”, csak akkor, mikor megtudtam, hogy kik azok a jó lelkek, akik „ellenségeim” ármánykodásától akaróknak megszabadítani és anyagi gondjaimon „enyhíteni”. Hát így!

JÚLIUS 15.

Magdi mama kórházba került. Menthetetlen. Még jobban megnehezültek felettünk a napok. Segítség nincsen, hiszen senkiben sem megbízni nem lehet, (...) sem megfizetni. Kétségbeesítően nehéz idők következnek ránk.

JÚLIUS 30.

Székesfehérváron voltam, hogy végre megkereshessem a telek-vételéhez szükséges pénzt. Igéretet kaptam. Várom, hogy megvehessem az Új-telepen építendő szükségkápolna részére. Nagy csodálkozásomra az OTP semmi nehézséget sem talált, hogy az Egyházközség a telket megvehesse. Mostmár csak az E. H-n áll az ügy, hogy az eljövendő nagy falu alapjait megvethessük!

(folytatjuk)

Köszönjük a szöveg digitalizálásában nyújtott segítséget Tornai Boglárkának.

A megjelentetéshez köszönjük a százhalombattai Római Katolikus Plébánia együttműködését és segítségét. (A szerk.)

SZÁZHALOM

Óvárosi Községi, Közéleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:

Jován László,
a Hírhalom Egyesület elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta,
Csenderics út 4.

Tel.: 06-30-966-8079

www.szazhalom.hu
ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:

Hírhalom Egyesület, Százhalombatta

Támogatók:

Nemzeti
Együttműködési
Alap

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Az ortodox kereszténység

Az orthodoxia hazai története

VI. rész

I. Rákóczi György erdélyi fejedelem engedélyezte az első román liturgikus fordításokat. Bocskai István pedig 1605-ben mintegy 9000 orthodox hitű hajdúnak nemességet adományozott és a mai Hajdúságban lévő falvakkal ajándékozta meg őket. Leszármazottaik többségükben görög katolikusok.

A XVI. századtól a törökök nyomában görög orthodoxok, többnyire kereskedők érkeztek a Tisza mentén Erdélybe. Ott kereskedelmi „kompániákat” alkottak, egyházközségeket hoztak létre. Megőrizték görög eredetüket, templomaik görög szertartási nyelvét. A területileg illetékes hazai orthodox püspökségek joghatósága alá tartoztak.

*

A XVII. század második felében két nagy esemény történt: a szerbek tömeges bevándorlása, valamint a ruszinok és románok uniólása.

1690-ben a sikertelen felkelés után 40 ezer szerb család menekült el a törökök megtorlása elől, Csernojevics Arzén (pétýi) ipeki pátriárka vezetésével.

I. (Habsburg) Lipót német-római császár és magyar király

I. Lipót császári diplomája szerint a Pétyben (Ipekben) megválasztott új érsek mellett, új metropolitát is választottak, melynek bizonyos fokú autonómiát is adományoztak. Egy évszázadig csak Magyarországon létezett önálló Szerb Orthodox Egyház.

A császári diplomák, dekrétumok, pá-

tensek kiváltságos jogokat biztosítottak a szerb érsek-metropolitának. Krusedol és Szentendre után 1739-ben Karlócat választották székhelyül.

Az érsek-metropolita a magyarországi szerbeknek nem csak egyházi, hanem politikai vezetője (ethnarchája) is volt, melyet I. Lipót 1691. évi diplomája ismerte el. A budai, bácsi, temesvári, verseci és aradi püspökök az érsek vikáriusaiént működtek. Legmagasabb egyházi törvényhozó és kormányzati testülete nem a püspöki zsinat, hanem a nemzeti-egyházi kongresszus volt. Tagjai az érsek és püspökök mellett kétharmad részt világiak voltak. A testület a magyarországi szerbek politikai és egyházi autonómiáját tükrözte, mintegy külön szerb parlamentet képezve az országon belül, hiszen a magyar országgyűlésben valamenyny nemzeti képviselve volt.

Amikor a szerbek magyarországi tartózkodása végleges lett, Mária Terézia 1779-ben császári rendeletben szabályozta az itt élésük közjogi és egyházi jogi helyzetét, melyet II. József – a fia – jóváhagyott.

*

A másik nagy esemény, melyet említünk a ruszin és román – velük együtt a magyar – orthodoxok római uniólása volt. A XVII. századi jezsuita unió propaganda a római katolikus papokkal egyelő jogokat, kiváltságokat ígért az uniólító papoknak.

Az első uniót Parthén nevű ruszin szerzetes írta alá, 63 társával – 1646-ban. Parthén jutalomként Munkács püspöke lett. Amikor a XVII. század végén Máramaros is Habsburg uralom alá került, a ruszinok a Rómával való egyesülése befejeződött.

Erdély 1688-ban került Habsburg uralom alá. Athanasz gyulafehérvári román orthodox metropolita 2270 pap nevében írta alá – a székhelyén összehívott zsinaton – a Rómával való egyesülést.

A román orthodoxok papsága és a hívő nép egy része ellenszegült az uniónak. A havasalföldi és moldvai metropolitánál, majd a bánáti szerb püspököknél, később a karlócai szerb érsek-metropolitánál kerestek, találtak oltalmat.

Ha a ruszinok nem is, de a románok részesei lettek annak a vallásszabadságnak, kiváltságoknak, melyek a hazai orthodox

szerbséget megillették. Ennek következtében sokan visszaszivárogtak és hamarosan növekedni kezdett a létszámuk. Ennek eredményeképpen 1761-ben megalakult a brassói román orthodox püspökség. Székhelyét 1784-ben Nagyszebenbe helyezték át.

A rájuk kényszerített uniólítás miatt, sokan a szerbek közül tömegesen Oroszországba kezdtek kivándorolni. Ezért Mária Terézia 1751-ben pátéssal biztosította őket jóindulatáról, megígérve, a jövőben nem engedi közöttük az unió propaganda. Elkerülték az unió propaganda a görög egyházközségek is. Jómódúak voltak, általában nem voltak olyan kiszolgáltatottak, mint a ruszinok és románok.

*

A Francia Forradalom hatására 1790-ben összehívott szerb nemzeti-egyházi kongresszuson felmerült, hogy Magyarországon területén a császári ház védnöksége alatt, létesüljön egy külön szerb állam. Tököli Száva magyar honpolgárságot és politikai jogokat javasolt inkább a magyarországi szerbek számára.

Tököli érvelése ellenére 1791-ben létrejött a szerbek „Illir Kancelláriája”, amely a következő évben meg is szűnt. A Magyar Országgyűlés 1790-ben – a protestánsok mintájára – megalkotta a magyarországi orthodoxok emancipációját. 1792-ben pedig a szerb püspökök tagjai lettek a magyar országgyűlésnek. Az 1848. évi XX. tc. az orthodox vallást a többi „bevett” vallásfelekezettel egyenrangúnak ismerte el.

Differenciálódás és a magyar orthodoxia újjáéledése

Az unió után a hazai orthodoxia a karlócai érsekség joghatósága alá tömörült. Több mint másfél évszázadig (1698-1868), valamennyi orthodox nemzetiség egy kánoni joghatóság alatt élt. 1864-ben, a szerb nemzeti-egyházi kongresszuson a román orthodoxok kiváltak a karlócai metropolia kötelékéből, amely elismerte a nagyszebeni püspök érseki rangját.

I. Ferenc József a kongresszus határozatát megerősítette. A román orthodoxok három egyházmegyéből álló önálló metropolitát kaptak. Érsek-metropolitája Saguna András nagyszebeni püspök lett. A másik

két önálló metropólia az aradi, valamint karánsebesi metropólia lett.

A különválás után mindkét nemzetiség – román és szerb – megalkotta saját egyházi szabályzatát.

*

A XVIII. század közepétől a magyar orthodoxia új támaszt kapott a bevándorló görögöktől, akik 32 egyházközséget alapítottak. Ők hamarosan elmagyarosodtak, alapot nyújtva a magyar orthodoxia újjászületéséhez.

A görögöknek lehetőségük volt magyar nyelven átmenteni az Orthodoxia értékeit hittestvéreik számára. Ezt az indokolta, hogy az elmagyarosodó későbbi generációk, akik magyar környezetben éltek, magyar iskolákba jártak, már alig értették az eredeti anyanyelvet. Magyar nyelven hittankönyv, imakönyv, szertartáskönyv készült.

A budai szerb ortodox egyházmegye címere

A XVIII. században hazánkban sokan lehetnek más nemzetiségek is, akiknek szükséges volt az egyházi irodalom magyar nyelvű megjelenése az eredeti anyanyelv elvesztése után. A magyarrá váló, de hitéhez továbbra is ragaszkodó orthodoxia gondolata Gyulán, Tatán, Győrött, Karcagon vagy akár Pesten is valóság volt. A hivatalos Orthodox Egyház nem túl lelkesen fogadta a görögök által az orthodox irodalom magyarra fordíttatását, használatát.

*

Az 1868. évi IX. törvény két különálló – karlócai szerb és nagyszebeni román – orthodox metropolita fennállását iktatta törvénybe. A magyarságukat hangoztató görög származású orthodox hívek szintén autonómiát kértek és kaptak. A törvény így fogalmaz: „A görög-keleti vallás se nem szerb, se nem román ajkú hívei, ezentúl is

meghagyatnak mindazon jogaikban, amelyeket egyházközségi és iskolai ügyeik önálló intézésében, szertartási nyelvük szabad használatában, mint szintén egyházközségi vagyonuk és alapítványaik kezelésében eddig gyakoroltak”.

A vallás szabad gyakorlatáról szóló 1895. évi XLIII. tc. 6.§-a a törvényesen bevett vallásfelekezetek között az orthodoxokból csak a „görög keleti szerb és görög keleti román egyházat” említi meg. Figyelmen kívül hagyva a „se nem szerb, se nem román ajkú híveket”. Miközben azok jogállás szerint szintén a területileg illetékes szerb vagy román püspökök joghatósága alá tartoztak. Végül soron tehát tagjai voltak valamelyik törvényesen bevett görög keleti vallásfelekezetnek.

A görögök fokozatosan áttértek az anyakönyvek magyar nyelven való vezetésére, majd az egyházközségi tanácsulések tárgyalási nyelve is a magyar lett. Azonban az I. világháborúig sehol nem merült fel a magyar szertartási nyelv kérdése. A templomokban pedig görögül, ószlávul és románul történtek a szertartások.

Trianon után

Nem csak Magyarország történetében, a hazai orthodoxia életében is döntő fordulatot hozott az I. Világháború befejezése. A Jugoszláviához és Romániához csatolt területek orthodox egyházai a Szerb, illetve Román Orthodox Egyházhoz integrálódtak. Magyarországon csak kevés számú orthodox egyházközség maradt, legfeljebb 40 ezer hívővel. Az Orthodox Egyház, amely korábban két önálló – autokefál – egyházi szervezetből állt, szórvánnyá változott. A budai szerb egyházmegye a Belgrádi, a románok pedig a Bukaresti Patriarchátussal tartották fenn a kánoni kapcsolatot.

A görög eredetű egyházközségek bár megtartották önállóságukat, görögül tudó papjaik híján a konstantinápolyi patriarcha küldött papokat hozzájuk.

*

Trianon után a politikai légkör kedvezett a magyar nyelvű orthodoxia kibontakozásának. Nemzetközi viszonylatban a Konstantinápolyi Patriarchátus ezekben az években jelentette be igényét az egész európai, amerikai, ausztrál szórvány feletti joghatóságra. Ez Magyarországon a szentesi egyházközségnél történt csak meg. A többiek 1931-ben létrehozták a „görög alapítású görög keleti-magyar” egyházközségek szervezetét. Világi vezetőikből létrehozták a „főgondnoki tanácsot”, melynek a csúciszerv szerepet szánták.

Három papjuk volt, az egyik nem tudott magyarul, így az egyházi – papi – hierarchia kialakításának nem voltak meg a feltételei.

*

A görög alapítású egyházközségeken kívül az 1930-as években Budapesten, Szegezen és 1944-ben Nyíregyházán alakult három új görögkeleti egyházközség – bizonytalan kánoni joghatósággal. A harmadik vonal az elmagyarosodott román egyházközségek voltak, egyházi főhatóság nélkül. 1940 tavaszán a magyar kormány a megszervezendő Magyar Orthodox Egyházhoz való csatlakozásukat kérte.

A magyar kormány a nem túl tehetséges Popoff Mihályt kérte fel az Adminisztrátúra vezetésére. Hogy mentse a helyzetet, végül a ruszin egyházrész élére Szabó Theofán beregardói igument, a magyar egyházrész élére Oláh János méhkeréki espereset nevezte ki adminisztrátor-helyettesé. Popoff Mihályt pedig az államfő felmentette adminisztrátori tisztségéből.

*

A II. világháború befejezése az 1941-ben létrehozott szervezet végét is jelentette, bár Oláh János esperes 1947-ig megmaradt tisztségében.

A háború időszakában – 1942 áprilisától 1944 júniusáig – működött a budapesti Görög Keleti Hittudományi Főiskola. Három évfolyam végzett ebben az időszakban. A főiskolát a magyar kultuskormány

A volt Budapesti Görögkeleti Hittudományi Főiskola székháza a Hűvösvölgyben

Forrás: BUDAPEST-KÉPARCHÍVUM bpkep.fszek.hu

hozta létre és tartotta fenn. Nemzetiségre való tekintet nélkül, minden magyarországi orthodox papjelölt teológiai képzése céljából. Az intézmény a rövid időszak alatt megteremtette a magyar nyelvű orthodox teológiai irodalmat. Kiadta Aranyszájú Szent János liturgiájának új orthodox fordítását.

(folytatjuk)

GALÉRIA

Százhalom

2021. JÚLIUS

28 HÉTFŐ Levente, Iréen, Iréneusz	5 HÉTFŐ Emese, Sarolta, Lotti, Antal	12 HÉTFŐ Izabella, Dalma, Eleonóra	19 HÉTFŐ Emília	26 HÉTFŐ Anna, Anikó, Joakim
29 KEDD Péter, Pál, Emőke, Judit, Petra, Ivett	6 KEDD Csaba, Mária	13 KEDD Jenő, Henrik	20 KEDD Illés, Margaréta	27 KEDD Olga, Liliána, Natália, Pantaleon
30 SZERDA Pál	7 SZERDA Apollónia, Vilibald, Bene	14 SZERDA Örs, Stella, Kamil	21 SZERDA Dániel, Daniella, Lőrinc	28 SZERDA Szabolcs, Alina, Ince, Győző
1 CSÜTÖRTÖK Tihamér, Annamária, Olivér, Áron	8 CSÜTÖRTÖK Ellák, Edgár, Eperke	15 CSÜTÖRTÖK Örkény, Henrik, Roland	22 CSÜTÖRTÖK Magdolna, Mária, Magda	29 CSÜTÖRTÖK Márta, Flóra
2 PÉNTEK Ottó	9 PÉNTEK Lukrécia, Veronika, Hajnalka	16 PÉNTEK Valter, Irma	23 PÉNTEK Lenke, Brigitta, Apollinár	30 PÉNTEK Judit, Xénia, Péter
3 SZOMBAT Kornél, Soma, Tamás	10 SZOMBAT Amália, Melina, Engelbert, Ulrika	17 SZOMBAT Endre, Elek, András	24 SZOMBAT Kinga, Kunigunda, Kincsó, Krisztina	31 SZOMBAT Oszkár, Ignác, Bató
4 VASÁRNAP Ulrik, Erzsébet	11 VASÁRNAP Nóra, Lili, Nelli, Benedek	18 VASÁRNAP Frigyes, Milla, Hedvig, Mirkó	25 VASÁRNAP Kristóf, Jakab	1 VASÁRNAP Boglárika, Nimród, Alfonz

